

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XVIII

КВІТЕНЬ — 1968 — APRIL

Ч. 156

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. Криволап

Редагує Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О.
Коновал, М. Лебединський, Л.
Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак,
О. Сандул.

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвищем
або ініціалами автора, не зав-
жди відповідають поглядам
редакції.

Умови передплати:

12 чисел (один рік) \$4.00

24 числа (два роки) \$7.50

Ціна окремого числа 40 центів

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Com-
mittee of the Ukrainian Democ-
ratic Youth Association.

In USA — Association of Ameri-
can Youth of Ukrainian Descent

President: G. KRYWOLAP

Все листування і передплату
шліть на адресу:

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France

ПРЕДСТАВНИКИ "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" В США:

ALEX KONOWAL — 811 S. Roosevelt Ave., Arlington Heights, Ill. 60005

IW. IVACHNENKO — 62 Beechwood Ave., Trenton, N. J., 08618

IW. HRYNKO — 4943 N. 12th St., Philadelphia, Pa., 19141

L. JEMETZ — 2941 Amboy Road, Warners, N. Y., 16134

A. OPANASHUK — 6800 Clinton St., Elma, N. Y., 14059

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

К О Н К У Р С

НА НАУКОВО-ІСТОРИЧНУ ПРАЦЮ

Науково-Літературний Фонд ім. Лесі і Петра Ковалевих,
заснований при Союзі Українок Америки, оцим проголошує

КОНКУРС НА НАУКОВО-ІСТОРИЧНУ ПРАЦЮ.

Темою має бути який-небудь відтинок історії України чи
якась історична постать, діяльність якої мала би позитивні на-
слідки для української державности. Праця повинна мати фор-
му оригінальної наукової монографії, розміром найменше 100
машинових сторінок.

Реченець Конкурсу — 31-го грудня 1968 р.

Нагорода: Найкраща конкурсна праця одержить нагороду
у висоті 400 дол.

Твори надсилати у трьох примірниках на адресу Централі
Союзу Українок Америки у Філядельфії.

ЗА ІСТОРИЧНЕ ЖЮРІ:

Олександр Оглоблин, голова

Григор Лужницький — члени — Дмитро Левчук

ЧИ ВИ ВЖЕ ПРИДБАЛИ АЛЬМАНАХ-ЗБІРНИК ОДУМ-у?

Альманах-Збірник ОДУМ-у в твердій оправі гарно оформлений
містить на 228 сторінках дані про працю ОДУМ-у на протязі його
існування, а численні статті багатьох авторів порушують актуальні
теми української молоді та народу. В Альманасі, який прикрашають
280 фотографій, є поезії та афоризми, виховні та інші цінні матері-
яли, цікаві не лише для молоді, але й для старшого громадянства.

Ціна Альманаха — 5 доларів.

Набути його можна, висилаючи чек на адресу:

ALEX KONOWAL
811 S. Roosevelt Ave.
Arlington Heights, Ill. 60005

Леонід МОСЕНДЗ

ВЕЛИКДЕНЬ

(Із поеми "Волинський Рік")

Остан ТАРНАВСЬКИЙ

ВЕЛИКОДНЯ МІСТЕРІЯ

Пташки уквітчують весну,
Коли ідем туди, де вежі
Золотоверхого в ясну
Корону сонця день мережить.

Це тут, це тут на цій горі
Його замучено, розп'ято...
Несем не миро, а в душі
Любов безмежну і заляту.

Де ж це заховане добро —
Могила чарівна — Суботів?
Спокійно розіллявсь Дніпро,
У далеч давні мрії котить.

І знов не наш святковий день!
О, де, о, де ж Ти, наш Месіє,
Що без осанни, без пісень
В кайданах входиш до Софії...

Христос Воскрес!.. Воістину Воскрес!..
Стук-стук хрестом... роздалась навстіж брама...
Деся морок днів страсних імлю щез...
З осяяного радісного храму
Лине у ніч воскресний спів небес.
Піднісши перемоги орифляму
над переможеною смертю смерть,
життя ввесь світ наповнило ущерть.
Розправивши козацькі вуса сиві,
христосується смаковито дід;
(дівчата й молодиці особливо...)
Марка жінки цілують узабрід.
Навколо могилки гудуть щасливі,
з сусідом обіймається сусід,
на свячення ждуть великодні "яства",
з поранку місяць сходить червонастий...
Усе наглитися — скорше, скорше в дім!
Старе — мале чекає на свячене,
щоби покласти край часам пісним.
Не спить і Підбуж. Смажене й печене
вгина столи. Бо звичаєм старим
прийма гостинно дім усе хрещене,
що до господи в дні ці завіта
із іменем воскреслого Христа.

Гр. ЧУПРИНКА

ВЕЛИКОДНІ ДЗВони

В небі, в зоряній безодні
Тонуть дзвони великодні,
В'ються, тонуть тон-у-тон;
З ними дума в небо лине,
З ними никне, з ними гине тьма заслон.

Гаснуть зорі, знову світло.
Все радіє, все розквітло:
Зникла сила перепон,
Вся земля — святий амвон!
Сяйвом душі всі облиті
І немає їм на світі заборон.

З великим святом Воскресіння Христового вітаємо наших передплатників,
співробітників та всіх українців в Україні і поза нею суших.

Редакція і адміністрація "Молодої України"

Всіх членів нашої організації та українців, що живуть в Україні і поза її
межами щиро вітаємо з Великоднем.

ЦК ОДУМ-у

Проф. Степан КИЛИМНИК

РАХМАНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

В українській народній творчості, серед численних сказань-апокрифів, є досить цікаве сказання про рахманів та Рахманський Великдень. У цьому сказанні оповідається, що десь далеко, в Раю живуть блаженні люди рахмани. За одним сказанням цей Рай, земля блажених людей, є на острові, за другим варіантом — цей Рай є під землею.

Характерним і загадковим є те, що Рахманський Великдень відомий лише в Україні з дуже давніх часів. А навіть літописець Нестор подає в Літопису відомості про рахманів:

"Закон же и у вактриян, глаголеми врахманей островьници, еже от проедд показаньем и благочестьем мяс не ядище, ни вина пьюще, ни блудя творяще, никакоя же злоби творяще, страха ради многа Божия..." (Повесть Временных лет, часть первая, Издавництво Академії Наук, Москва-Ленінград, 1950).

Подано літописцем, згідно з дослідями, за візантійським істориком Георгієм Амартолом.

Сказання про блаженне життя рахманів-брахманів, або індійських брамінів, навернених у християнських легендах на ідеальних християн, досить повно, та й найкраще, подано в "Хожденіі Зосими к Рахманом", і видане Тихонравовим за двома списками, XVI і XVII ст. цілком подібними ("Памятники отреченной литературы", т. II, ст. 78-92).

"Преподобний Зосима 40 днів не приймав їжі й благав Бога показати йому країну блажених. Бажання його було здійснене. Спочатку верблюд переніс його через пустелю, потім вітер приніс його до ріки, за якою й жили блаженні. Перебравшись через ріку з допомогою двох дерев-велетнів, що схилилися своїм верховіттям з одного берега на другий, Преподобний Зосима увійшов в землю рахманів. Він пробув серед них сім днів і побачив їх життя.

Рахмани і вдень, і вночі проводять час у молитві, живляться плодами землі, й п'ють солодку воду, що б'є джерелом з-під коріння одного дерева. Немає в них ані винограду, ані залізного посуду, ні ножів залізних, ні хат, ні вогню, ані золота й срібла, нема й одягу. Коли у подружжя (жінки й чоловіки) народиться двоє дітей, рахмани розлучаються й живуть цнотливо, невинно (честотно). Вони сплять у печерах на землі, устеленій листям з дерев. Янголи прилітають до рахманів і сповіщають їм про праведних і грішних людей на землі, який кому призначено вік життя... Тому Рахмани й моляться за людей, бо, як сказали вони Зосимі: "Ми от вашего рода есми". У піст Рахмани, замість плодів з дерева, живляться манною, що падає з Неба. По цьому вони й знають про зміну часу. Рахмани живуть від 100 до 360, а навіть до 1.800 років. Вони знають час своєї смерті й умирають без мук і страху..."

(Энциклопедический Словарь, том XXVI, Ф. А. Брокгауза и И. А. Ефрона, С-Петербург, 1899 г.).

Сказання про Рахманів та Рахманський Великдень існує з давніх часів по всій Україні. На Поділлі є таке сказання:

"Глибоко під землею, у підземнім царстві, за річкою Стисом (грецька — Стікс) живуть блаженні люди рахмани, які померли ще до народження Христа. А живуть вони в Раю, втішаються райським життям. Але в них нема літочислення (літоліку), хоч і знають, що Христос народився, прийняв смертні муки, похований і воскрес. Але коли? — Цього не знають. Тому вони Великдень святкують тоді, коли припливуть до них шкаралупини з яєць, вжитих на печення паски й кинутих на річку у велику суботу. А ці шкаралупи припливають до рахманів через три з половиною-чотири неділі (на Преполовеніє), і тоді Рахмани вже знають, що Христос Воскрес, і святкують свій Великдень. А поскільки ті шкаралупи припливуть до рахманів, то кожна стає цілим яйцем. Одне яйце припадає на кожних 12 рахманів, а їдять вони це яйце цілий рік до другого Великодня" (За Чубинським, т. I-ий, стор. 220; та з оповідання старенької бабусі Лукії з с. Лисогори на Вінничині).

І дійсно, звичай кидати шкаралупи з яєць, що призначені на посвячення, на річку, поширений по всій Україні й зберігся до початку XX століття. Коли пускають ті шкаралупи на річку, то, або мовчать, опустивши голову, або повільно проказують: "Плиньте, плиньте у рахманські краї, про Великдень сповістіть!"...

Святкували Рахманний Великдень в Україні на четвертому тижні по Великодні, у середу. Цей день вважається святом, ніхто нічого не робить, не працюють селяни, лише обходять худобу. Але в звичай було на Преполовеніє їздити на ярмарок. У деяких місцевостях на Рахманний Великдень печуть паски та красять яєчка.

Багато різноманітних легенд, пов'язаних з Рахманним Великоднем, існує в Україні. Основна думка всіх легенд-оповідань — це те, що не можна працювати в день Рахманського Великодня, бо трапляється нещастя. Трудно переказати всі ті легенди, хоч чимало з них є цікаві й художні.

У Галичині, в с. Герасимовім, є легенда, що один місцевий селянин поїхав у день Рахманського Великодня орати поле і провалився під землю разом з погоничем, плугом та волами, — і що в день Рахманського Великодня, приклавши вухо до землі, можна почути благання погонича врятувати його. У цьому ж селі є й інше сказання: "Одна господиня пішла на Рахманський Великдень прати шмаття (сорочки), і на другий же день померла" (Енцикл. Брокгауза й Ефрона, т. 36-ий).

Є звичай в багатьох місцевостях України в

Іван ПІДДУБНИЙ

ІДЕЙНЕ КРЕДО ОДУМІВЦЯ

*Все, що мав у житті,
Він віддав для одної ідеї,
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився для неї.*

(Іван Франко "Мойсей")

Наш національний поет-пророк Тарас Шевченко, бачучи недолю свого рідного краю і народу, шукав її причин. Ті причини він безпомилково бачив у тому, що на Україні "чужинці панують". І він сміливо й голосно на цілий світ заявив, що тільки

*В своїй хаті своя правда,
І сила, і воля.*

А на відході з життя заповідав нам:

*Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.*

Другий великий син українського народу — Іван Франко, — задумуючись над причинами невідрадного стану свого народу, що його чужі сили поневолили, розшматувавши його землю, — і бачучи, як його верхівка пішла на службу до тих, що саме через них український народ опинився в стані "паралітика на роздоріжжю", — кликав-писав:

*Не пора, не пора, не пора
Москалеві й ляхові служити,
Довершилась України кривда стара —
Нам пора для України жити!*

І Шевченко, і Франко вірили в здійснення свого ідеалу-постання вільної держави українського народу. Шевченко писав:

*Встане Україна і розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить
І помоляться на волі невольничі діти.*

день Рахманського Великодня йти до лісу, ламати березові гілки, вважаючи їх помічними при деяких хворобах, зокрема — коли правлять кості...

Література: Проф. Сумцов, Чубинський, "Труди", том I-ий, ст. 220; II-ий, ст. 29, "Повість Временних лет"; Енцикл. Словарь Брокгауза й Ефрона; Данильченко, Сборник этнографических сведений о Подольской губ."; С. Килимник, Бюлетень Укр. Прав. громади при катедрі Св. Володимира, ч. за квітень, 1954 р.; Українська мала енциклопедія проф. Є. Онацького; ЕУ, том I-ий, НТШ, Мюнхен, 1949 р. та з безпосереднього опитування бабусь.

"Український Рік у народніх звичаях"

А Франко так малював долю України:

*Та прийде час і ти огнистим видом
Засядеш у народів вольнім колі,
Труснеш Кавказ, вперешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.*

Ідеали Шевченка і Франка, цих наших найвишніших людей, наших світочів, їхня віра в правду, що мусить настати на землі, віра в свій народ, повинні бути дороговказом в житті, ідейним кредом, ідейним "вірую", для кожного, хто не хоче "гнилою колодою по світу валятися" (Шевченко).

Слідами Шевченка і Франка пішло багато українських поетів, письменників, учених, громадсько-політичних діячів.

Наш заслужений національний діяч Євген Онацький пише: "Життя ставить нас кожного моменту перед проблемами, що вимагають свого рішення. Але яку б проблему нам не приходилось розв'язувати, ми все приходимо до основної, що її треба насамперед вирішити (в залежності від того, як ми її вирішимо — вирішуватимемо інші), а саме: чи ми дивимось на життя, як на змагання за все більший матеріальний добробут, що його треба досягати будь-якими засобами в так званій "боротьбі за існування", чи ми приймаємо його, як своєрідну необхідну пробу нашої духовної вартості, як призначення, зв'язане з виконанням певних обов'язків, що часто йдуть врозріз з нашими егоїстичними звіриними інстинктами".

Від молодого людини українського роду життя вимагає: пам'ятати, що її брати і сестри — в неволі. І тому моральним обов'язком її є допомагати їм здобути свободу, щоб вони на своїй землі організували людське життя.

Перед молодого українською людиною, що вирішила жити не порожнім, а змістовним життям стоїть питання: як можна найкраще служити справедливій справі свого рідного народу, як підготувати себе до тієї служби?

Відповідь на це питання прийде з усвідомленням трагедії рідного народу.

В. І. Гришко, молодість якого знівечила большевицька потвора, пише на цю тему так: "Молодь у тому віці, що його охоплюють організації типу ОДУМ-у, є вже частиною, та ще й природно найактивнішою частиною звичайного суспільства повноправних, отже й повнозобов'язаних, громадян. Тому така організація молоді є й мусить бути поважним суспільним явищем, а не якоюсь легенькою "забавою" в якесь особливе "молодече життя". Так звана "молодеча проблематика", як щось окреме від загально-суспільної проблематики взагалі — це фікція".

Боротьба за свободу України не легка. Вона пов'язана з загальним станом розбурханого сві-

ту і тому до неї треба бути добре підготованим. Тимто українська молодь на еміграції повинна навчитися дивитись на світ відкритими очима, щоб бачити його у всій його глибині, з усіма його принадами й непринадами рисами. Інакше кажучи — українська молода людина повинна виробити свій світогляд, створити свій життєвий ідеал.

Безпомилковим безперечно є світогляд, побудований на принципах християнської моралі. Однією з його основ є істина, що всі люди рівні і тому кожній людині повинні належати однакові людські права. Звідціль виникає й право кожного народу на рівність серед інших народів світу.

Християнський світогляд поклав в основу свого життя й науки наш славнозвісний філософ Григорій Сковорода. Він писав: "Щастя людини полягає саме в тому, що вона мусить шукати правди", бо "Дух чоловічий не може заспокоїтись земними благами". А правда полягає в тому, що кожна людина на підставі Божого й людського закону має право сказати: "І я людина, і мені не чуже, що людське".

Історик України, що його ім'я нам невідоме, думаючи над трагічною долею українського народу, в своєму знаменитому творі п. н. "Історія Русів", писав: "Зостається тепер розмислити і посудити, що, коли за словами самого Спасителя, в Євангелії списаними, які суть незмінні і непроминальні, — коли "всяка кров, проливана на землі, доправиться з роду цього", то яке доправлення належить за кров народу руського (цеб-то — українського — І. П.), пролиту від крові гетьмана Наливайка до сьогодні, і пролиту великими потоками за те тільки, що прагнув він свободи, або ліпшого життя у власній землі своїй і мав про те задуми, всьому людству властиві".

На ідейній основі, спорідненій з тими ідеями, що їх проповідували Сковорода, Шевченко, Франко і згаданий анонімний історик України, в нашу добу побудована ціла система ідей — ідеологія лібералізму й демократії.

Але трагедією людства є те, що в жорстокому житті цих ідей, побудованих на принципах християнської моралі, сильні світу цього не додержуються. А тому виникає потреба боротися за них.

Світ взагалі побудований недосконало і тому історія людської культури знає філософський термін "світова скорбота". Цим терміном означається журбу передових людей з приводу недосконалого світу; недосконалості людських взаємин і почувань, недосконалості всього життя.

Тим більшою журбою-скорботою української людини мусить бути журба за становище свого рідного краю. Тому й не дивно, що ми маємо людей, які все своє життя присвячували й присвячують великій і святій ідеї боротьби за його свободу. Таких людей називають ідеалістами.

Про це згаданий діяч Євген Онацький пише: "Вся історія людської цивілізації — це історія великих ідеалістів, що намагалися перетворити в дійсність свої великі мрії і відкривали людству все ширші обрії знання й мистецтва. Ввесь укра-

їнський визвольний рух — це рух жертвенного ідеалізму на службі українського народу, на службі визвольної ідеї".

Наші історичні герої - повстанці гайдамаки не безпідставно говорили про себе: "Не за імущество, а за віру християнську утруждаємось".

А от, для прикладу, інший взірць ідеаліста: знаменитий герой італійського народу Джузеппе Мацціні, що своєю відданою працею прислужився справі визволення свого рідного краю з неволі чужинців. Він писав: "Ідеал і його здійснення — ось життя, наше правдиве життя! Ідеал благодійний, окрилений могутністю, він робить людину великою, він блискучий, коли молода душа, вільна від забобонів, суєтності й нікчемного страху, стає віч-на-віч із майбутнім. Здійснювання його має бути рішучим і завзятим у найменших подробицях, як у тих рідких хвилинах, що творять епоху. Тільки таким чином досягаємо велич. Тільки таким чином доконуємо святої справи. А поза тим хай діється, що хоче! Людина, що прагне великого, а не скаже "прощай" розмірковуванням, розвагам, усім життєвим приємностям і особистому щастю, не досягне нічого".

Найславніший наш гетьман Іван Мазепа незадовго перед нещасливою битвою з москалями під Полтавою говорив своєму генеральному секретареві — пізніше гетьманові — Орликові: "Я кличу всемогутнього Бога за свідка і клянусь, що не для почестей, не для багатства або інших цілей, а для всіх вас, що остаєтесь під моєю владою, для жінок і дітей ваших, для добра нашої безталанної України, для добра всього українського народу, для помноження його прав і привернення вольностей, хочу, при Божій допомозі, так діяти".

Оце — взірці ідеалізму й ідеалістів.

Однак, коли мова йде про політичну діяльність, то треба пам'ятати, що відданий святий труд ідеаліста може бути використаний у далеко не святих справах. Вивчаючи процес великої французької революції та її наслідки Наполеон Бонапарт прийшов до такого висновку: "Революції задумують ідеалісти, виконують кати, а використовують пройдисвіти"...

Можна не мати сумніву, що до такого самого висновку з часом прийшов не один з тих, хто большевицьку так звану революцію розцінював як святе діло і віддано їй служив.

Це слід пам'ятати перед тим, як зважитись на якийсь рішучий крок у житті, а особливо — в політичній діяльності. У вирішенні важких питань добру прислугу може зробити глибоке й уважне вивчення справи, бо наука допоможе передбачати наслідки дії.

Вітаємо активного члена нашої філії Люсю Петренко з нагоди одруження з Олександром Терлецьким і бажаємо їм якнайкращих успіхів у їхньому подружньому житті. Віримо, що й далі Люся залишатиметься активним членом танцювальної групи ОДУМ-у.

Філія ОДУМ-у в Чикаго

**

Шевченко, Франко, Мацціні, а також Петлюра, Грушевський та багато інших діячів у різних ділянках життя, були не лише великими ідеалістами, — вони не лише глибоко вірили в свої ідеали, але й віддано працювали для їх здійснення.

Бо можна бути ідеалістом, висока ідея якого залишається тільки у мріях, а не реалізується в житті. Про таких ідеалістів-мрійників наш поет-сатирик Володимир Самійленко з гострою насмішкою писав:

*Хоч пролежав я цілий свій вік на печі,
Але завжди я був патріотом,
За Україну мою чи то вдень, чи вночі
Моє серце сповнялось клопотом.
Бо та піч — не чужа — українська то піч
І думки надиха мені рідні...*

Такі ідеалісти-мрійники недалеко відійшли від тих людей, що їхній життєвий ідеал обмежується задоволенням своїх особистих потреб та інтересів, що, як писав Шевченко: "гнилою колодою по світу валяються".

Найяскравіше людина, особливо приналежна до поневоленого народу, свою ідейність реалізує практично на громадській та політичній роботі. Але, очевидно, під впливом нашого еміграційного розбиття, наших неладів, у наш час нерідко можна спостерігати сумний факт: українські молоді люди цураються громадсько-політичної діяльності і навіть вважають її за цілком непотрібну.

Це явище не лише небажане, воно просто загрозливе і для національно-громадської справи, і особисто для тих молодих людей. Бо саме те, що охоплюється поняттям "громадська діяльність", чи "політика", й є тим, над чим найперше слід призадуматись кожному, хто хоче служити своїй громаді, своєму народові в його боротьбі за національні, а тим самим — і за людські права. І цій діяльності, незалежно і поруч з фаховою щоденною працею, українська молодь повинна присвятити не лише свої знання й уміння, але й свою молоду енергію, своє молодече завзяття. Бо досвід, здобутий у молодих літах, стане їм у пригоді в дорослому віці.

Це тому, що як і за часів Шевченка, так і тепер — наш народ стогне у кайданах неволі, — неволі національної, політичної й соціальної, а нинішній окупант України поставив собі за мету змести з лиця землі саме ім'я українського народу. Живучи тепер Шевченко, як і понад століття тому, мав би підстави сказати:

*Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить...*

Усвідомивши цей стан, відчувши своїми молодими душами недолю народу, до якого вона належить, українська молодь не повинна бути байдужою до долі України. Бо українська еміграційна молодь — то діти батьків, які з тих чи інших причин змушені були покинути свій рідний край, могили своїх предків і йти в широкий світ шука-

ти кращої долі. Одні покинули Україну з матеріальної нужди, що її вони зазнавали там — "на нашій не своїй землі" (Шевченко), а інші — гнані політичним терором загарбників-чужинців, що створили там для народу пекло. І тому моральним обов'язком кожного українця, що йому судилось жити на волі, є — не поривати духового зв'язку з Україною, працювати для її добра, для її свободи.

Опинившись у вільному світі, оглянувшись на всі боки, українські люди побачили те, про що вони тільки мріяли колись у себе на батьківщині, або про що знали з написаного в книжках: вони побачили, що людське життя можна побудувати на справедливих, людських основах і без терору, що був і є на послугах тих, хто ніби будує щасливе життя для цілого світу. І в ідейній частини вільних українців, а найперше у їхніх дітей, почала жевріти іскра бажання присвятити свої сили такій роботі, яка в наслідку дала б людське життя і нашому знедоленому народові.

Ця ідейна частина нашої молоді, подібно до Шевченка і Франка, вірить, що настане правда на землі, що прийде кращий час і для нашого народу. І, живучи серед чужого оточення, вона в міру своїх сил несе в те середовище правду про Україну та її ворогів, готуючи тим ґрунт для її свободи.

Але для праці на користь України цього мало, бо ж і там, на Україні, є люди, які живуть інтересами свого рідного краю, болять болями свого народу і в міру можливостей працюють для нього. Тому обов'язком української молоді, розсіяної по країнах вільного світу, є узгоджувати свої національні бажання, свою працю з бажаннями тієї передової молоді, що там, на батьківщині.

Які ж ті бажання?

Їх коротко можна сформулювати так: Україна має бути суверенною, цебто вільною державою, а її громадяни — вільними людьми. Соціальний лад має бути побудований так, як про це мріяв ще Шевченко: "без холопа і без пана". А це можливе тільки в державі, що її уряд виходить "з народу, діє через народ і в інтересах народу" (Лінкольн). На таких ідеологічно-політичних основах батьки великої Американської Республіки (США) будували й розбудували свою могутню державу, що сьогодні є взірцем для багатьох держав світу, — взірцем заможності, свободи і добрих взаємин поміж її громадянами.

Тільки такі ідейні закладки нашого національно-визвольного руху можуть імпонувати нашому народові, що століттями терпить матеріальні злидні, стогне від політичного безправ'я й національної неволі, запаморочуваний брехливими "ідеями" своїх державно-політичних володарів. Розуміється, що тут не йде річ про точне копіювання американського взірця.

Коли 1917 року в гнилій царсько-поміщицькій Росії вибухла революція, український народ вже був виборів для себе саме таку народоправну державу, давши їй ім'я: Українська Народня Республіка.

Андрій МАЛИШКО

ЗАЛІЗНЯКОВІ БІЛІ СНІГИ

Перегуло, відклекотіло,
 Відпаленіло день при дні,
 І коліївське біле тіло
 Палає в Кодні, на вогні.
 Палає, б'ється в муці, люте,
 І димом криється густим,
 І чорний кінь важкої скрути
 Сумне повіддя попустив;
 Над злетом юрб і чорнопіллям,
 Над саявом кіс із темноти,
 Над гайдамацьким троєзіллям,
 Що освятило знак мети.
 Згуло. Пішло. Злягло на крові.
 Взяло на карби імена,
 І Гонти очі чорноброві
 І малинові знамена.

На петербурзькім кладовищі,
 Поміж в'язниць і мертвих чол,
 Всеросімперське зле бабище
 Хитає підлістю престол.
 Іще й рукою лойовою,
 Скрививши губи лойові,
 Понад живою ще Невобою
 Снує укази неживі,
 В догоду шляхті. Смерть і скони.
 Та, в ріг згинаючи закони, —

Віє білий переляк
 Геть по всій імперії,
 Йде Максим Залізняка
 По сибірській прерії.

В'ється дим, в'ється чуб
 З-понад шапки-бирочки,
 Все життя пішло на зруб
 Та на царські мірочки.

Йде Максим по ночах,
 Крізь кайданні дзвони,
 Білий сніг на плечах,
 На очах — червоний.

А блакитний в лужки
 Сипався на святі,
 ...Чорні-чорні сніжки,
 На чорній розплаті!

І проводжають по рівнині
 Оті замучені, оті,
 Що впали в Кодні, у загині,
 В своїй меті і правоті.
 Свічками синіми світанку,
 Свічками жовтими біди,
 Сльозами росного рум'янку
 Ведуть сліди свої сюди.
 Ведуть свою повстанську мову
 В дорожнім, каторжнім вогні,
 І муку злу Залізнякаву
 Живим і мертвим — порівні.

І тому дивно і сумно, що серед наших політичних організацій на еміграції далеко не всі усвідомлюють прагнення, бажання і дійсні потреби нашого народу. Тимто екзильний Державний Центр цієї Республіки часто залишається в тіні, в тіні ідей, часто запозичених з чужих духових джерел, ідей, що принесли б нашому народові не свободу, а неволю, хоч і зафарбовану в наші національні кольори...

В нерівній боротьбі з новітнім російським імперіалізмом, що нарядився в зовні принагідні інтернаціоналістичні шати комунізму, наша народоправна держава зазнала поразки. На цьому ґрунті дехто провину за ту поразку почав звалювати на творців тієї держави, на її демократичність. Порятунком справи ті люди вбачають в однопартійній диктатурі московсько-большевицького чи недавнього берлінського взірця.

До чого призводить однопартійна диктатура, можемо бачити на прикладі гітлеризму, що спричинив не лише чужим народам, але й своєму німецькому народові велику трагедію, або на прикладі московського большевизму-комунізму, що перетворив велику країну на великий концентрак.

Український народ, добре випробувавши на собі чужинецьку неволю, своєю державною конституцією, що її зформулювала Українська Центральна Рада, гарантував однакові права не лише для самого себе, але й для всіх лояльних громадян Української Народньої Республіки. І в тому була одна з основних підстав нашої сили у збройній національно-визвольній боротьбі 1917-1920 років.

Гітлеризм та італійський фашизм аж надто начотно продемонстрували перед цілим світом свої антилюдяні державні режими. Але режим большевицько-комуністичної партії мало чим відмінний від гітлерівського нацизму й фашизму, а в дечому — має негативні переваги над ними. Тим то зовсім не дивно, що український народ, а особливо одумівські однолітки на Україні, що тисячами закінчують там університети, дуже критично наставлені до будь-якої диктатури.

Тому, щоб знайти спільність думок і бажань з тими своїми ровесниками, щоб не насторожувати проти себе своїх земляків, а, навпаки, — показати, що ми люди "не з іншої планети", наша молодь мусить дбати не лише про державу взагалі, але й думати про те, якою та держава має бути.

Це завдання нашій молоді полегшує факт недавнього існування демократичної української держави, що її створили їхні батьки і політичним продовжувачем якої є Державний Центр Української Народньої Республіки.

Популяризувати ідеї української народоправної держави, дбати про добрий стан та належний напрямок діяльності Державного Центру на еміграції, враховуючи можливість перебрання його ролі й відповідальності за долю України в майбутньому на себе, — ось до чого кличе життя нашу молодь, — в першу чергу молодь, згуртовану в ОДУМ-і.

Жінки, з торбинок знявши шворочки,
Несли хлібця йому й махорочки,
І гріли піч йому вночі
Сибіряки-бородачі.

Тут вовчі пащі в білім полі,
Лисиці крадуться повзком,
Сибірський бог тайги й неволі
Стоїть за каторжним візком.
За що ж то, Боже? Боже правий!
Візьми свої святі держави,
Візьми чертоги й вічний рай,
Мені ж Україну подай.
Подай хоч попелом пустелі,
Хоч знаком всохлої води,
Хоч майвом літа десь при скелі,
З холодноярської біди!
За що ж то, Боже?

Сніг мете,
Палає вогнище круте,
І кайдани ошаленіло
Шмугляють кість і рвуться в тіло.
Воно ж кричить і наростає,
І горбить м'язи в мозолі
Із крові дального повстання,
І могутніє не востаннє,
Щоб знов ходити по землі.

А сніг мине сибірські далі,
За Семиріччя, в небокрай.
Карбуй, о Боже, всі скрижалі,
Мені ж хоч сніг непере'ялі,
Хоч тінь України подай...

БІЙ КРИВОНОСА З ЄРЕМІЄЮ

Життя — на дибки. Мліють хати,
Стоокий гнів січе лани.
На честь і мсту, на шал розплати
Стоять полки. Свитки і шати.
Стоїть голота і пани.
О, шлях Волинщини, із мроку
Зведи знедолені поля,
Де Єремії хиже око
Пильнує стяги короля.

(...А давали пити з чаші
Кров Христа, з надією.
Відречи себе, Яремо,
Станеш Єремією!
А давали їсти тіло,
Єзуїтом змічене,
Бідне тіло України,
Ятаганом січене.
Перейди всі кладоньки
Та від мови-ладоньки
Від народного звичаю
До панської владоньки!)

І перейшов блюсти закона,
Коронним гетьманом сюди,
Людська сльоза, мов кров червона,
Тече з рудої борода.
І двоє крил, у тьмянім злоті,
Сріблясті кинді, меч в сідлі,

Як виклик вольності й голоті
Й душі присохлій в мозолі.

І стоять полки,
Наче плин ріки,
В латах, в кованих мисюрках,
Золоті вовки.

А голота стоїть,
Наче вітер століть,
Кривоносові суремки
Виграють у мідь.

Ворон кінь іде,
Аж земля гуде,
Біля шабельки-дамаски
Голову кладе.

— Сідлай коня! — шепнуло поле
І дня могутнього число,
Піднявши в небо сиве чоло,
Кривавим цвітом проросло.
І потекло й пошаленіло,
Зануртувало в дим, в ясінь,
Рвонувлось тіло геть на тіло,
Без вороття і воскресінь.
Сльоза в сльозу, і кров до крові,
І крик, і круки біля лиць,
Дамаськи виблиски багрові
В зигзагах чорних блискавиць.

Кричали душі, бились коні
І очі, вирвані з орбіт,
В останніх муках на припоні,
Ще сліпо блимали у світ.
І сонце в чорно-білім диску
Несло небесну корошов
На смерть, на щастя, на колиску,
Де з горем грається любов.
Тримайсь, Максиме! Сяє небо,
І стяг, і меч біля коня.
Хилися зрадо! Біля тебе
Гаптус крила вороння.
І тій паноті кунтушистій,
З волинських кленів та ялин
Вже теше обрій урочистий
Горбаті віка домовин.

А де ж Ярема? А де ж тюрема?
Тіка невесело.
І Кривоносова шабля кута над ним
занесена.
Понад Карпати, над білі хати,
над Піреней
Тікає зрада, і мчитьсь правда
побіля неї.
Копита б'ються, і шаблі гнутьсь,
на кров готові,
Обличчя вершників серед ночі,
як мармурові.

Чіпають гриви за білі хмари,
за верховіття
І простеляють жорстокі тіні
в нове століття!

УКРАЇНСЬКІ СВІТОВІ КОНГРЕСИ ОЧИМА ОДУМІВСЬКОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ

(Закінчення)

Не знали !

Отже, 16-го листопада 1967 року розпочалися наради Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ).

Це була велика урочистість — бо цього вимагала сама подія. Після зворушливої молитви, перекладеної Блаженнішим Митрополитом Іоаном і Американського Гімну, почалися ділові наради. І тут продовжувалося те, що не скінчилося перед початком Конгресу.

В Президії Конгресу мали бути голови всіх центральних організацій, тобто таких, які мають свої відділи в більше, як одній країні. І ось вам знову "несподіванка". Запросили голів Центральних організацій, крім... ОДУМ-у.

Склад Президії СКВУ, поданий в "Свободі" за 18-те листопада 1967 р.:

Голова: о. Василь Кушнір (Канада).

Екзекутивний заступник голови: Й. Лисогір (США).

Секретарі: Ігнат Білінський (США),
Микола Плав'юк (Канада).
Святомир Фостун (Англія).

Заступники голови:

Лев Добрянський (США)
Мирон Болюх (Австралія)
Мирослав Шегедин (Австралія)
Юліян Костюк (Австрія)
В. Іваницький (Аргентина)
о. І. Бачинський (Бельгія)
С. Плахтин (Бразилія)
М. Гец (Бразилія)
Р. Лісовський (Англія)
В. Коханівський (Англія)
В. Васюк (Венеція)
О. Кушпета (Голландія)
А. Мельник (Німеччина)
В. Лазовінський (Франція)
О. Залізник (СФУЖО)
Р. Смаль-Стоцький (НТШ)
Я. Рудницький (УВАН)
Б. Коваль (СУМ)
Я. Гайвас (ІСНО)
Б. Футей (ЦесУС)
Ю. Ференцевич (Пласт).

Коли голова одумівської делегації д-р Ю. Криволап нагадав про це президії, склавши декларацію, то відповідь була така: "Нас поінформував Ігнат Білінський, що ОДУМ не має центральної репрезентації".

Дуже прикро нам констатувати, що люди, які беруться керувати українським суспільно-громадським рухом світового масштабу, зовсім не обізнані з українською громадою. Одначе, ми знаємо, що це було лише невдале виправдування.

Лист до Президії

16-го листопада 1967 р.

До Президії Першого Світового Конгресу Вільних Українців
на руки ВШ. о. д-ра Василя Кушніра,
Президента ПАУК.

Вельмишановний Пане Президенте!

З прикрістю стверджуємо, що для делегатів СКВУ, членів ОДУМ-у, є незрозумілим чому до Президії Конгресу не був запрошений Голова Центрального Комітету ОДУМ-у, який репрезентує краєві організації ОДУМ-у, тоді як були запрошені голови центральних управ СУМА та Пласту. Будемо вдячні, як Ви нам цю справу вясните, бо від неї буде залежати дальша участь нашої делегації на цьому Конгресі.

З правдивою пошаною до Вас

(Д-р Юрій Криволап, Голова Одумівської Делегації на СКВУ. Готель Гільтон, кімната 2423).

Копія: Миколі Плав'юк.

А чи про це знали?

ОДУМ зголосився взяти участь у мистецькій частині маніфестації. Голова ГУ ОДУМ-у в США Володимир Григоренко звернувся до Філадельфійської філії, щоб вона приготувалася до виступу. Почалася праця. Тут слід зазначити, що в травні місяці 1967 р. ця філія власними силами дала прекрасний концерт, якого ані одна з молодечих організацій, не зважаючи на свою чисельність, ще ніде не змогла дати. Про цей виступ писала навіть "Америка".

Минув деякий час, але жодної відповіді від Підготовчого Комітету не було. Голова звернувся сам, і п. Бакат, відповідальний за мистецьку частину, дав таку відповідь: "Всі групи, які будуть брати участь у мистецькій частині мусять нараховувати не менше як 60-70 осіб. Ваша група нараховує лише 30, тому автоматично відпадає". У відповідь на це Голова ГУ ОДУМ-у в США послав до Підготовчого Комітету такого листа:

До Підготовчого Комітету СКВУ
Копія до УККА.

Вельмишановні Панове!

Згідно загальної програми СКВУ, де згадувалось про мистецькі виступи молодечих гуртків і ансамблів під час Маніфестації 18 листопада, Головна Управа ОДУМ-у в США доручила своїй філадельфійській філії підготувати виступи своїх гуртків і чекала від Підготовчого Комітету дальших і конкретних вказівок. Недоче-

кавши їх, я звернувся 23 жовтня ц. р., телефонічно, до Директора канцелярії УККА п. І. Базарка в цій справі, який мені подав адресу і телефон Керівника Мистецької програми Маніфестації п. Володимира Баката. В розмові з паном Бакатом я вперше довідався, що в мистецьких виступах прийматимуть участь лише "великі мистецькі групи" в 60-70 осіб.

Філадельфійська філія ОДУМ-у має мистецьку групу з 30 осіб і тому, за розпорядженням керівника мистецької програми Маніфестації, не може приймати участі в мистецькій частині цієї Великої Маніфестації за волю України.

Якщо з причини малочисельности одумівської мистецької групи відпадає їх участь в Маніфестації, то й відпадає участь одумівців в "Малій Україні". Живий образ Вітчизни наших батьків зберігаємо в своїх молодечих серцях.

На все добре.

З пошаною і одумівським привітом,

Володимир Григоренко
Голова Головної Управи
ОДУМ-у в США

І що ж сталося. На Маніфестації виступали деякі групи, які склалися з восьми (8) осіб, і, мабуть, ані одна група не нараховувала більше як 60 осіб. Можна було пускати на сцену групи з восьми чи шістнадцяти осіб, які не репрезентували жодної молодечої організації, а так собі — Українські Танцюристи з Асторії під проводом Елейн Оприско. Що то таке і хто то така за українська Елейн — Бог його знає?!

Однак ОДУМ-у як організації, яка репрезентує молодь національного материка треба було обов'язково недопустити — мовляв ми самі будемо Україну і від нас починається історія.

А чи це справді так?

Доповіді

На Конгресі були також виголошені доповіді. Було їх чотири: 1) "Духовий стан в Україні й еміграція" — проф. Ю. Бойко. 2) "Українці в країнах свого поселення" — Я. Сирник. 3) "Концепція нашої політики в житті наших країн" — Л. Добрянський. 4) "Соціально-політичний стан в Україні та способи нашої допомоги визвольній боротьбі українського народу" — Г. Васькович. Застановлятися багато над їхнім змістом не будемо: кожна з них або вже друкувалася десь, або ще буде надрукована. В загальному, скажемо, що доповіді були далеко не на однаковому рівні, а деякі навіть не були підготовані до величч "духа СКВУ". Найкращою доповіддю — змістом і виголошенням — була доповідь проф. Ю. Бойка. Другою, серйозно підготованою, була доповідь І. Сирника, в якій автор показав досить докладно стан української еміграції, не зважаючи на брак статистичних даних. Доповідь Л. Добрянського, можна сказати, втратила свій ефект тому, що була виголошена в двох мовах. Виправдання цьому тяжко знайти особливо, якщо взяти до уваги становище, яке Добрянський займає в українському громадському житті.

Однією з невідрадних сторінок Конгресу була доповідь Г. Васьковича. Зміст її обмежувався тим, що автор вперто намагався ще раз провести відомому всім пропаганду т. зв. акту 30-го червня 1941 року і разом з тим оправдував позицію "блискачового відокремлення". Між іншим він висловив думку, що в політичній діяльності нам "треба спільного національно-визвольного політичного центру, який треба створити шляхом загального вибору". Звичайно, ані його попередники, ані він сам не застановляються поважно над цим твердженням, знаючи його безглуздість в наших обставинах. Дивно лише, пощо це немічне оправдання проти консолідації треба було виносити на арену СКВУ замість того, щоб приготувати й виголосити солідну доповідь, яка б відповідала вимогам Світового Конгресу Вільних Українців.

Якщо п. Васькович так щиро підтримує ідею вільного вибору уряду, то чому він не запропонував її, коли переводили вибори Секретаріату. Запитуємо, чи вибори до Секретаріату відбулися так, як уявляє Г. Васькович вибори для створення політичного центру? Наша думка, з якою тяжко буде не погодитися п. Васьковичеві і всім учасникам цих виборів, така: метод виборів не мав навіть натяку на те, за що всі так красномовно розпиналися. Чи хоч одному делегатові було дозволено висловити свою думку? Напаки — Президія виразно і недвозначно заявила, що цього не буде дозволено. Тому постає питання: для чого ж тоді було висилати делегатів?

Скажете, що це практично неможливо було здійснити. Погоджуємося! Але ж і ви майте відвагу погодитися, що те, чого ви вимагаєте, не лише неможливе, але й цілком не потрібне. Бо найпрактичнішою розв'язкою проблем нашого організованого політичного життя у найвищій формі консолідації і демократичного устрою є Державний Центр в екзилі.

Ідея Державного Центру живе!

Після закінчення другого дня нарад, в п'ятницю 17-го листопада 1967 р., в одній з зал готелю відбулася зустріч учасників Конгресу, організації яких стоять на платформі Державного Центру УНР. Для противників єдності цей вечір був великою несподіванкою. Це була багатолюдна зустріч — без примусу й наказу партії чи організації. Було понад 500 осіб.

Збори відкрив Голова Представництва Виконавчого Органу в США Я. Крамаренко. Далі нарадами керував Голова УНР-Ради Я. Маковецький. Під час зборів промовляли: президент — М. А. Лівіцький, віцепрезидент — М. О. Степаненко, голова ВО — А. Фіголь.

Промови були досить короткі, але дуже змістовні. Кожен промовець говорив те, що не було сказано іншими. У висліді наради ухвалили передати до резолюційної комісії СКВУ таке допознення до Резолюції: Конгрес вітає Державний Центр УНР, як політичну форму українського уряду в екзилі, а також всі інші політичні партії, які борються за здобуття свободи україн-

ському народові. Цю резолюцію резолюційна комісія переробила і в остаточній редакції вона звучала дуже жалюгідно й по-дитячому. В ній дуже побіжно згадано ДЦ УНР, але зате докладно перераховано політичні групи: всі ОУН-и і Гетьманський Рух. Так у нас політична короткозорість надолужується демагогією.

На цьому здавалося наради мали б і закінчитися. Люди були бадьорі, піднесені духом, що державницька ідея в українській політичній більшості живе і не тільки живе, але й сильна.

Однак так не сталося. Почалися інші виступи, в яких по десять разів повторювали вже сказане і через це піднесення почало спадати.

У нас ще й досі існує думка, що демократія полягає в тому, що кожен може говорити й робити все, що хоче. Ми ще й досі не зрозуміли, що демократія це те, що дає членові суспільства право й обов'язок говорити й робити лише те, що корисне для нього й цілої громади.

Політична частина Маніфестації

Маніфестація відбулася на третій день Конгресу в Медісон Сквер Гарден, Н. Й. ОДУМ, як організована група участі в ній не брав з поданих вже причин.

В політичній частині було багато виступів чужинців і українців. Був навіть представник (хоч дуже малого чину!) від самого Президента США. А. Говорив він дуже довго, але недоречно. Від канадійських українців виступив сенатор Михайло Стар. Говорив вправною українською мовою. Промова була змістовна, добре виголошена і її часто переривали бурі оплесків.

З українських політичних діячів першим говорив Президент Української Народньої Республіки в екзилі — М. А. Лівіцький. Промова його, проте вийшла не цілком вдалою через технічні причини.

Виступ представника ОУН, Голови ПУН-у О. Штуля відзначився тим, що він виразно й недвозначно висловив безкомпромісову й беззастережну підтримку Державному Центрові УНР. Тепер, думаємо, час членам цієї організації, — активно підтримувати й дбати за міць нашого уряду не лише словами, але й ділами — національним податком 22-го січня. Коли промовляв Ленкавський, то складалося враження, що на три буну позапрограмово попав якийсь випадковий промовець. Фактично навіть тяжко було схопити суть промови через невдалий стиль виголошення.

Промова гетьманського представника М. Родзінського не визначалася нічим особливим, ані формою, ані змістом.

Мистецька частина

Про недотягнення цієї частини, спеціально хорового відділу, вже писалося в "Свободі" і ми з тими заувагами цілком погоджуємося.

Якщо говорити в перспективі Світового Конгресу, то треба ствердити, що ця частина була дуже недбайливо підготована й тому не могла бути виявом умілости українства світового масштабу. Склалося враження, що ми крім танцювати

нічого більше не вміємо й не знаємо. Протягом, майже двох годин були лише танці. Всі учасники танцювали дуже добре, особливо група з Канади. Видно було, що молодь багато попрацювала. І було б все в порядку, якби це був лише вечір танцюристів. Але це ж була репрезентація українців світового масштабу!

Карта України. Це був живий образ у виконанні членів молодечих організацій. Під звуки маршу представники, на жаль не всіх, молодечих організацій утворили кордони України. Пізніше, середину, мали заповнити одягнені в народний одяг представники різних частин України. Вийшло може з десяток таких представників. Між ними й полтавка, досить невдало вбрана. І тут створився "правдивий образ" України. Всі ті представники, включно з полтавкою виповнили лише західні землі України — а центрально-східні виглядали як колонія.

Свідомо чи несвідомо, але це був фактичний "образ" цілого Конгресу.

Так само невдався і "живий" тризуб, хоч цієї точки в програмі не було подано. Не вистачило молоді заповнити його обриси, намальовані на площі, і це робило неприємне враження.

Фінал нарад

Дуже неfortunним був виступ М. Стахова, який реферував проєкт статуту. Це не було реферування статуту, це була вправа в демагогії.

Референт почав з того, який він вправний у виготовленні різних статутів, без нього цього статуту й не було б! Це ж він приготував також статут для Української Національної Ради, працюючи з покійним І. Мазепою. І, взагалі, він був автором майже всіх статутів найважливіших українських інституцій. Не заперечуємо цього. Але, що все це має спільного з реферуванням статуту для Секретаріату СКВУ?

Та найголовніше те, що під час цього реферування п. Стахів не забував, майже після кожної фрази, пригадувати, що цей статут сьогодні має бути прийнятий без застережень — оплесками. Ну, звичайно так його й прийняли. А хіба могло бути якось інакше? Статут прийняли. Представник номінаційної комісії прочитав список членів майбутнього Секретаріату, в такому складі, як його складено може вже півроку тому. Всі намагання людей доброї волі, в тому числі й представників ОДУМ-у, створити Секретаріат в такому складі, який би дійсно відзеркалював *світловість і соборність* української громади у вільному світі, були даремні. Обіцянки, які повторювано перед Конгресом, вмерли перед тим, як народилися. І разом з ними вмерла ідея актів соборности за які проливали кров мільйони, які ті акти створили й за них боролися. Треба було їм дожити до 19-го листопада 1967 р., щоб бути свідками того, як "творці" СКВУ глумилися над їхніми святощами.

Делегація ОДУМ-у попереджувала Президію Конгресу, що змушена буде відповідно zareагувати, якщо обіцянки не будуть переведені в життя.

До останньої хвилини не вірилося, що люди, які беруться керувати українською світовою централею, громадським, а може де-не-де й політичним життям, люди, які будуть репрезентувати цілу українську громаду на еміграції перед чужинцями — можуть лише обіцяти.

Після заслуханого складу Секретаріату делегація ОДУМ-у, зазначивши головніші похибки СКВУ чи радше Підготовчого Комітету, склала декларацію, яку особисто передав Голова Одумівської делегації на СКВУ д-р Ю. Криволап в руки новообраному голові Секретаріату о. В. Кушнірові.

19-го листопада 1967 р.

До Президії Світового Конгресу
Вільних Українців
Достойні Панове!

Тому, що в процесі готування до СКВУ, особи і чинники, відповідальні за дотримання підставових принципів духової і територіальної соборності і справжньої, а не декларативної національної єдності, постійно ігнорували організовані сили еміграції, що походять з земель народнього материка, й тому, що в ході самого СКВУ ці ж особи і чинники не вважали за можливе, потрібне й корисне своєчасно виправити цю ситуацію, що виявилось в таких поступуваннях:

1) не покликано до Президії в перший день нарад представника світової централі ОДУМ-у, а зроблено це щойно після нашого протесту,

2) не покликано до Президії представника Світової Федерації Колишніх Політв'язнів і Репресованих,

3) не включено до складу Секретаріату СКВУ жодного представника цього важливого сегменту, що має широко і чисельно розбудовану організаційну мережу.

З уваги на все те, делегація ОДУМ-у складає свій рішучий протест і вважає своїм обов'язком належно поінформувати громадянство.

Делегація ОДУМ-у також вважає, що за нинішніх обставин, самим ходом подій, нас не тільки далі зігноровано й понижено, а й витиснено з величної будови Світового Конгресу Вільних Українців.

З пошаною

Д-р Юрій Криволап

Голова Одумівської Делегації на СКВУ

Бенкет

Бенкет відбувся так само, як і кожний інший бенкет. Присутніх було дуже багато. Самих почесних гостей було біля двохсот осіб. Були привіти від чужинців, які не склали їх під час маніфестації або нарад.

Однаке, згадуємо про цей бенкет з уваги на іншу, головнішу причину: на ньому був головним промовцем достойний бувший прем'єр Канади Джан Діфенбейкер. Промова була змістовна. З щирим пієтизмом він часто цитував слова Т. Шевченка, звертаючи увагу на становище, в якому Україна була за тих часів і тепер. Шанов-

ний промовець підтверджував свій заклик до Москви, щоб вона дала волю поневоленим нею народам, в першу чергу Україні, а потім говорив проти імперіалізму інших держав. Звернув увагу також на те, щоб інші демократичні держави, в першу чергу США і Канада, сміливо виступали з цією проблемою на форумі Об'єднаних Націй. "Ми мусимо про ці справи говорити, не промовчувати їх, а найкраще місце для цього якраз і є Об'єднані Нації. Розмови і договори завжди дешевше обійдуться, як фактичне поле бою". Його промову дуже часто переривали бурхливі оплески.

Постає питання. Чому на цьому Конгресі не було подібних виступів представників теперішнього або попереднього урядів США? Ми маємо УККА, керівні пости в якому захопила в свої руки одна група. Відбуваються подорожі на Формозу. Але які з того всього висліді? Сенатор Дад, на жаль, не є аж такою впливовою й популярною особою в уряді й американському народі, щоб його ім'я дало нам те, на що ми сподіваємося.

"Колись будемо і по своєму глаголять"...

Дуже неприємно вражала вухо слухача мова, яку довелося чути з уст більшості промовців, а особливо керівників нарадами Конгресу. Єдина промова проф. Ю. Бойка, як змістом так і мовно була бездоганною.

Адже особи, які готували доповіді знали, що їх доведеться також читати, мусіли б трохи попрацювати над своєю мовою, кожне слово вимовляти правильно, для цього, де треба поставити наголос. Адже ж це мав бути виступ на світовому конгресі!

Наголоси в мові це один з найважливіших розділів граматики. Милозвучність української мови залежить дуже багато від правильного вживання їх. Зайве ще раз доводити, як це важливо правильно і чисто говорити рідною мовою.

Українська мова складна, але разом з цим вона прекрасна! Ця мова вижила в найстрашніших умовах московського рабства і сьогодні ми вдячні отим неписьменним кріпакам, отому народові, який, несучи тягар нестерпної неволі, плакав і плакає свою рідну мову, як найбільшу святиню. В Україні, дякувати Богові, маємо Симоненків, Дзюбів, Світличних та інших, які ризикують своїм життям, стаючи на захист своєї рідної української мови.

А що ж робимо ми? Ми живемо в умовах, в яких можемо свобідно розвивати рідну мову. Нас ніхто не переслідує, нас ніхто за це не позбавляє прав громадянина тієї країни, в якій ми перебуваємо. Ба, що більше! Сьогодні тут в університетах вивчають українську мову. Сьогодні ми навіть стоїмо перед можливістю мати катедру української мови в одному з світової слави університетів.

Мова це єдиний скарб, який ми змогли взяти з собою з рідної землі, якого ніхто, ніколи не зможе від нас відібрати і який, єдиний, як вічний дарунок, можемо передавати з покоління в поко-

ління. Якщо ми можемо навчитися вживати правильно англійську, німецьку чи якусь іншу мову чи мови, то тяжко повірити, щоб було неможливо навчитися своїй рідній мові, яка є в нашій крові й плоті.

Можна було б навести безліч неправильних слів і виразів, що лунали з трибуни Конгресу. І так говорять люди поважні з титулами навіть докторів і до того ще українські патріоти.

В той же самий час кожний з промовців закликав і розпинався за збереження української мови вдома, в організації і в церкві. Мабуть пора вже не лише говорити, а взятися до діла: пильнувати чистоти нашої рідної мови, бо *це наш обов'язок, це конечна мета!*

Підсумки

Як же оцінювати Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ)? Одні кажуть — це була *велика подія*. Це була, мовляв, така велика подія, що всю нашу акцію треба проводити під кличем "В дусі СКВУ!" Інші кажуть — це була *важлива подія*.

Ми погоджуємося з другими. І аж ніяк не погоджуємося, що мусимо діяти "в дусі СКВУ". Ця подія внесла в наше еміграційне життя позитиви й негативи.

В першу чергу Конгрес ще раз показав, що в нашому суспільстві ще є певна група людей, яка намагається, за всяку ціну, за словами Тараса Шевченка "загарбати" все в свої руки "і з собою взяти у домовину". Намагання їхні щирі, але їм бракує компетенції. Їхня робота гостро відчувалася перед і під час Конгресу. Однак кінцем вони все таки програли. І це вже один з позитивів Конгресу.

Другим, і найголовнішим позитивом є те, що українська церква активно вступила в громадське життя. Очевидно, заслуга в цьому аж ніяк не належить ані тим, які підготовляли, ані тим, які провадили Конгресом. Навпаки, вони намагалися не допустити до участі церкви в Конгресі. На жаль, преса цього не згадує, але про це свідчить оте спільне послання церковних ієрархів, яке готовилося в останніх хвиликах перебігу Конгресу. Ця велика й важлива подія сталася виключно завдяки невтомній і дуже агресивній активності української Православної Церкви в особі Владики Мстислава. Він, єдиний, ще перед Конгресом домагався організованої (не парадної) і репрезентативної участі Церкви в суспільно-громадському житті, виявом якого мав би бути СКВУ. Дякуючи зрозумінню провідників інших українських церков, праця Владики Мстислава була успішна. Чи Секретаріат цю подію належно оцінить і чи використає в своїй праці, покаже майбутнє.

Третім важливим позитивом був різкий вияв національної приналежності й оборона української культури, в першу чергу української мови. Це гостро виявилось, як ми вже згадали, на студентському Конгресі і поклато свій відбиток на СКВУ. Отже, почуття національної приналежності й пошана до традицій й історії своїх предків ще не вмерли.

Найбільшим негативом Конгресу було те, що ідея соборності й 50-ліття української революції, під гаслами яких мав би відбуватися Конгрес, були затьмарені партійними прерогативами. Склад Підготовчого Комітету й Секретаріату є в своїй суті запереченням ідеї соборності, за яку ті ж самі люди так розпинаються. Але слів замало — треба діла.

Правда, 50-ліття української революції в деяких виступах згадувалось. Дивно також, чому боялися запросити на Конгрес живих людей, які творили цю революцію. Чому обминали десятою дорогою Державний Центр навіть ті, що теоретично його підтримують? Чому ані одним словом не згадано М. Грушевського, яким ми можемо гордитися не лише перед самим собою, але й перед цілим світом? Чимало можна поставити "чому"? Але чи дістанете відповідь на них?

Серйозним негативом було також те, що на СКВУ не було нікого з лідерів політичного світу США. Навіть голова міської управи міста Нью Йорку зігнував Конгрес. А Президент Джансон прислав, як на сміх, якогось може сотого в черзі по чинах з свого кабінету. Ані одного доброго відомого сенатора! Невже ми не маємо в цілому Конгресі уряду США ані одного прихильника нашого народу? Нам здається, що колись ми їх мали, але після дев'ятого Конгресу УККА ми їх втратили. І, не дай Боже, якщо подібне станеться з КУК-ом в Канаді — то це буде катастрофою.

**

Ми висловили свої погляди на підготовку, переведення й кінцевий вислід Конгресу. Ми раді, з кожним, хто брав участь у цій події, дискутувати й обговорювати вислід на сторінках преси чи за круглим столом. Якраз тому ми відважуємося публічно висловлювати наші, може часом гострі, зауваги. Однак, нікого не збираємося "вішати", "судити" чи "розпинати". Для нас важливо, щоб сьогодні зроблена помилка завтра не повторилася. Бо ворог не спить, він уважно слідкує за кожним нашим кроком.

Для нас важлива суть — внутрішня сила, духовна наснага, а не обов'язково бучна барокового стилю зовнішня форма. Для нас важливо, щоб кожна наша акція мала тривкі підстави — щоб від неї не віяло порожнечою.

Хоч Конгрес уже пройшов, але ще не пізно виправити багато помилок, зроблених перед і під час Конгресу. Нам здається, що хоч переведення Конгресу зовнішньо часом вражало, але в суті відчувалася якась непевність. Десь була перетягнута струна, тому одні намагалися, щоб вона не порвалася, а інші дивилися на це трохи співчутливо.

Дору й Олексія Пошиваника, голову філії ОДУ-М-у в Чикаго та організаційного референта Головної Управи ОДУМ-у США, вітаємо з народженням сина Павла та бажаємо новонародженому одумівцеві та батькам щастя, здоров'я й всього найкращого в їх житті!

ЦК і ГУ ОДУМ-у США

“ПРАВО НА СВІТЛО”

Може б я й не згадала про свій давній переклад, якби не допис з таким заголовком у “Літературній Україні” за 19 грудня 1967 р., та не відгук на нього у тій же газеті з 2 лютого ц. р. Порушуються в них болючі питання — відсутність на Україні українських книжок для сліпих, друкованих рельєфно-крапковим шрифтом Брайля. Навіть “Кобзаря” неможна дістати. Українські школи для сліпих змушені вживати російські підручники з географії, історії, іноземних мов, тощо, хоч програми в них відмінні від програм у школах РСФСР. В Москві шрифтом Брайля видають щороку від 300 до 500 творів, а в Києві один-два та й то тиражем 30 примірників, отже придбати їх може хібащо Центральна республіканська бібліотека, де на півтори тисячі

назв книжок заледве п'ятнадцять українських... От і читають сліпі Івана Ле, Олеся Гончара чи Михайла Стельмаха в російських перекладах. Несчастливі люди позбавлені і тієї крихти світла, яку могла подарувати їм рідна книжка.

І пригадалося мені дотепне оповіданнячко, перекладене багато років тому. Трапилося так, що німецький журнал, з якого я перекладала, загубився, а на чернетці не виявилось імені письменника. Друкувати чужий твір, замовчуючи автора, звичайно, не годиться. Але на цей раз хай пробачать мені і автор і читачі мій ненавмисний огріх. А може комусь відомо, чиє це оповідання? Я буду щиро вдячна за інформацію.

О. С.

БРАЗИЛІЙСЬКИЙ ЕПІЗОД

Забравши в Магоарі робітників різні, маленький потяг подався на Белем. Зпоночило. Солодкий запах крові лоскотав ніздрі, але плям на одязі пасажирів не було видно: не було освітлення. Час-від-часу з димаря паротягу бухали іскри. Вагони поринали в темряві.

Що за дивний потяг. Ніч довкола і ніч всередині. Пройшов кондуктор, перевірів квитки, тримаючи в зубах цигарку. Він підносив шматочок картону якомога ближче до тліючого кінця і затягався, щоб трошки збільшити світло. Він ледве що бачив, та коли передчував сумнівну дату, ховав квиток у кишеню. З мороку лунало незмінне: “Забирайся к чорту!” Він вибачався — або й ні — і посувався далі. Вагони підштовхували один одного.

Маленький потяг гнав на Белем, як божевільний — машиністові кортіла вечерея. Ті, в кого місце було незручне для дрімання, розмовляли і навіть розмахували руками за властивою бразилійцям звичкою, або співали чи висвистували. Тільки жінки мовчки тулилися по кутках: остерігалися повсюдної підозри в поганій поведінці.

Ніч випала безмісячна. Спалахи сірників на мить освітлювали стомлені обличчя, а потім знов наповзала гнітюча темрява. Проте, ніхто не звертав на неї уваги. Так було щодня. Люди з різні звикли до цього. Потяг з Магоарі можна було сплутати з товаровим.

Сталося так, Шостого травня на передостанній лаві другого вагону сидів сліпий в синіх окулярах. Сліпий з Багі над Верде де Б'яксо. Він був флейтист і давав концерт у Браганзі, по дорозі спинався чогось в Магоарі, а тепер вертався додому до Белему, маючи у кишені 70 мільраїзів та 400 раїзів. Його рудоволосий поводитир безперестанку позіхав, перериваючи позіхи лише для того, щоб сплюнути. Старий Багіяно почував себе щасливим. Він штурхнув поводитиря під бік і почав розмову. Пустеньку таку собі розмову, адже він нічого не бачив. Перегодом заходив-

ся висвистувати. Просвистів вальс, польку, дещо з “Трубадурів”. Посидів хвилинку тихо.

Раптом щось йому спало на думку. Він звернувся до молодого: “Чи в газеті є щось про вибори президента?”

Хлопець промимрив: “Не знаю, ми сидимо в темряві”.

— В темряві?

— Так.

Багіяно не сказав нічого і замислився. Видимо він не все розумів. Нарешті перепитав: “Немає світла?” Другий позіхнув: “Немає”, — і сплюнув. Сліпий подумав ще хвилику, а тоді знову:

— У вагонах темно?

— Еге ж.

Сліпому дух перехопило з обурення. Він застукотів цілком об підлогу і ну репетувати: “Це неможливо! Про що дбає залізнична компанія? Чому нам не дають світла? Без світла не можна жити! Світло необхідне! Світло найбільший і найцінніший дар природи! Світла! Світла! Світла!”

Але світла не було.

Він аж заходився: “Світла! Світла!”

Темрява була єдиною відповіддю йому.

Старий Багіяно лютився, він ревів.

Крізь морок продерлися голоси: “Що сталося?”

Старий Багіяно желіпнув: “Немає світла!”

Голоси притакнули: “Звичайно немає”.

З цим треба покінчити раз назавжди! Це нечуваний скандал! Адже люди не звірі! Жити в темряві — значить плювати на поступ людства. Окрім того звичайний громадський обов'язок — захищати народ від визиску. Ціна світла врахована у вартість квитка. Що? Уряд не може про це турбуватися? Ну, тоді безлиця юрба і без уряду захистить своє право. Навіть наперекір йому, як зайде потреба. Бразилієць хороший хлопець, він прихильник свободи і всього, що бажаєте, але він не дурник. Треба знати межі, бо проб'є година, коли все піде з димом.

Тепер уже всі кричали й палко дискутували, здіймаючи несусвітній галас.

Якийсь мулат пропонував убити кондуктора, але Джо Віргуліно спинив його: "Він Богу духа винен, такий як і ми".

Хтось інший прохопився про велику вуличну демонстрацію в Белемі з музикою і промовами.

— І з феєрверком?

— Ну, певно, з феєрверком.

— Га-а-а-арно.

Але Джо Віргуліно розмірковував: "На це треба грошей".

— Що ж нам тоді робити?

Ніхто не знав. Тобто Джо Віргуліно вже знав. Він був перший різник на різні в Магоарі і тепер витяг з-за пояса свій ніж і заходився вирізати плетене з соломки сидіння ослону. Строго за правилами мистецтва.

Відрізав шматок, викинув за вікно і гукнув: "Два кілограми філе!" Відрізав другий шматок і додав: "Півтора кілограма груднини!"

Решта пасажирів — а були то різники й прикажчики — наслідувала майстра. У них раптом прокинувся канібальський інстинкт. Обурення заступила дитяча втіха. Вже нічого було різати й викидати за вікна. Здається, вдалося на славу! Обробку переводили з обох боків, жартуючи, скалячи зуби, голосно сміючися.

— Скількох ти зарізав Бенто?

— Пораюсь біля четвертого.

Коли старий Багіяно збагнув, що діється навколо, то затанцював з радості.

Кондуктор кидався від одного до другого, мало не плачучи.

— Що трапилося? Що трапилося? Невже через світло?

Старий Багіяно відрізав: "Ні, через темряву".

Кондуктор спробував умовляти: "Заспокойтеся, заспокойтеся, я десь пошукаю свічку".

Джо Віргуліно йшов уподовж вагонів і обмацував сидіння.

— Ось тут ще три кілограми груднини.

Кондуктор просунувся до свого переділу, замкнув двері і почав молитися. Ось уже недалеко й Белем. Від сидінь не лишилося нічого, тільки металеві рами. Пасажири стояли й розповідали один одному веселі історії. Старий Багіяно вигравав марш власної композиції, з назвою: "Громадяни, до зброї!" Рудоволосий молодець загортав у газету ніж, який десь поцупив під час безладдя.

Потяг з Магоарі закалатав у дзвінок і спинився на вокзалі в Белемі. Вагони миттю спорожніли. Останнім вийшов кондуктор, на ньому не знати було лиця.

Белем лихоманило від захоплення. Газети друкували аншлаги, на зразок: "Бунт пасажирів у потязі з Магоари! Сидіння повикидали на рейки!"

Справу передали в поліцію. Почалися розшуки відповідальних за вчинене. Перед велелюдним зборищем адвокатів, кореспондентів, впливових осіб і просто цікавих уповноважений уряду переслухував пасажирів. Ніхто не здобувся

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

**

Ой, козаче, козаче,
лиш димок з-під копит.
Тільки мати заплаче
за тобою услід.
Та дівча карооке
побіжить за село...
Вітром поле широке
вже сліди замело.
Не тужіте, рідненькі,
виглядаючи стріч:
козакові за неньку
буде славі Січ.
А за дівчину милу
на розпуку німу
до сиріи могили
буде воля йому.

ЗВИКНУТИ

Звикнути —

Значить, себе перекреслити.

Звикнути —

Значить, себе затаїти.

Може,

Звикнути —

Значить, зникнути,

Значить, замкнув чуття свої ти.

Не можна

звикнути

до мелодій,

Щоразу

в них нове щось знаходиш.

Звикнути —

Значить, стати злодієм

власного серця

духу

і вродити!

на одвертість, крім одного. Цей чоловік казав, що він протестант і приніс із собою Біблію.

Головуючий запитав: "Що було дійсною причиною бунту?"

Чоловік відповів: "Дійсною причиною бунту був брак освітлення у вагонах".

Головуючий глянув пасажиrowі просто в вічі і вів далі: "Хто був привідцею неспокою?"

Присутні напружено чекали, а чоловік спокійно промовив: "Привідцею неспокою був сліпий".

Він навіть хотів присягти на Біблію, але його запроторили до тюрми: кепкувати з Закону не дозволено.

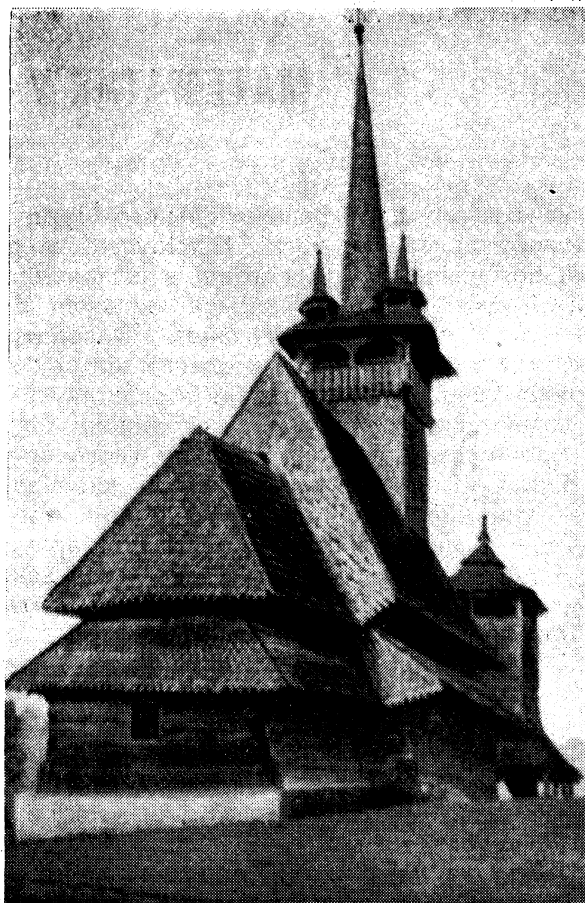
Переклад з німецької

Оксани Соловей

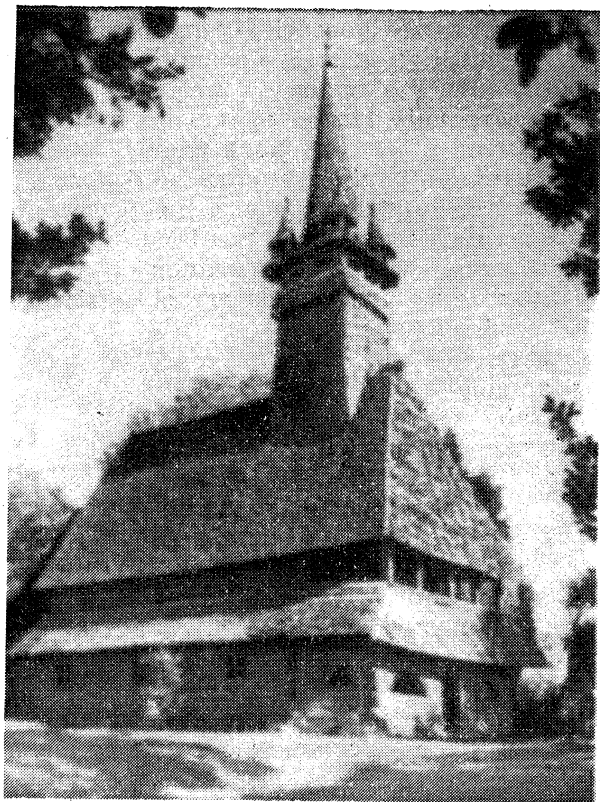
ДЕРЕВ'ЯНІ ХРАМИ ЗАКАРПАТТЯ

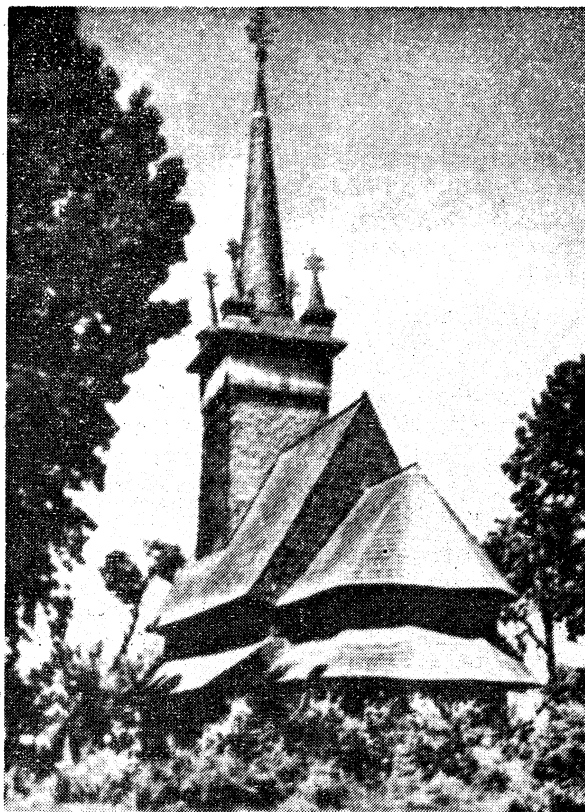
Церква Михаїла в Крайникові. 1668 р.

Церква Параскеви в Олександровці. XVII ст.

Церква св. Миколая в Сокирниці. XVIII ст.

Церква Різдва в Стеблівці. 1643, 1780 р.р.

М. ЛОЖИНСЬКИЙ

МАТЕМАТИК У НІЧНОМУ РЕСТОРАНІ

(Жарт)

У невеличкому залі фешенебельного Пурпурового клубу пригасили вогні. Відвідувачі за столиками пожвавішали. На естраді в різноколірному світлі прожекторів з'явилася красуня Зіта. Починався її славнозвісний танок "Клеопатра". Він полягав у тому, що після кожних кількох зміїних рухів танцюристка скидала з себе якусь деталь єгипетського вбрання, оголюючи більшменш пропорційно чергову частину свого красивого тіла. Слово чести, у цьому тілі, що відкривалося так майстерно, не було нічого, чого б глядачі — у переважній більшості підстаркуваті пани — давно вже не бачили. Проте воно викликало неослабну цікавість, щоб не сказати більше — захоплення.

Пані Треск, яка сиділа біля естради, певно, сказала б:

"Логіка тут ні при чому".

Саме в той час, коли танцюристка тримала в руках чергову деталь свого туалету, під стелею почувся якийсь шум. Люди глянули угору і побачили напівроздягненого чоловіка, що летів головою вниз. Падаючи, він зачепив ту частину вбрання, що нею вимахувала Зіта, і з цим "капельюшком" на голові гепнувся об підлогу.

На мить запала тиша, а потім знявся несамошитий галас: танцюристка знепритомніла, музиканти покидали свої інструменти, публіка кинулася до дверей. Тільки пані Треск підбігла до естради.

— О, Боже! — вигукнула вона. — Пан Дюрантон!

І справді. Нежданий стрибун, коли його одягли й привели до пам'яті, виявився чоловіком років під п'ятдесят, з головою, що здавалася, більш пораненою, ніж насправді, бо була лисою. Він твердив, що є бельгійцем, професором математики Брюссельського університету, славнозвісним Дюрантоном.

Від дверей вже наближалися полісмени, яким на ходу щось пояснював власник клубу.

— Що це за божевільний? — запитав товстий полісмен, вимахуючи величезним бльокнотом.

— Я просила б вас думати над своїми словами, пане сержанте, — накинулася на товстуна пані Треск. — Адже перед вами — один з найвидатніших у світі топологів.

— Топо... що!

— Топологів, пане сержанте.

— Гаразд, — сказав полісмен. — Тоді, будьте ласкаві, пройдіть з нами. Так, так, ви теж, — звернувся він до пані Треск. — І прошу надалі пам'ятати, що я, між іншим, старший сержант.

Дюрантон бігав по залі сюди і туди, хапаючись за голову і повторюючи:

— Неможливо, цей Треск — геній, а я — просто дурень, цей Треск...

Він так рознервувався, що мабуть, і не помі-

тив, як сержант узяв його під руку й обережно повів до виходу, де стояла наготові поліцейська машина. Пані Треск підтримувала Дюрантона з другого боку.

— Професоре, благаю вас, скажіть, що трапилося?

Пан Дюрантон не чув запитання. Він лише повторював:

— Цей Треск геній, геній, геній...

Сержант чемно посадовив професора на заднє сидіння машини і вказав пані Треск на сусіднє місце.

— Я не можу їхати, — сказала вона, — мій чоловік лишився там, нагорі.

— Прошу не сперечатися, — кинув сержант і махнув рукою.

Двоє молодих полісменів злегка підняли пані Треск, і вона опинилася поруч з Дюрантоном.

— Не знаю, чи відомо вам, — звернулася до комісара поліції пані Треск, — що американські топологи щороку влаштовують бенкет, на який запрошують найвидатніших закордонних колег. Цього разу вони запросили пана Дюрантона і мого чоловіка, професора Варшавського університету Тшасковського. Його прізвище важко було вимовляти американцям, тому в наукових колах Сполучених Штатів він був відомий під скороченим ім'ям "Треск". Так ось, сьогодні ввечері, після теоретичної дискусії, математики вирішили трохи відпочити. Для засідання обрали салон на третьому поверсі Пурпурового клубу, щоб після вечери та дебатів можна було за кілька хвилин опинитися в одному з найбільш фешенебельних ресторанів Нью-Йорка — і пані Треск злегка кивнула в бік господаря клубу, який, блідий та спітнілий, сидів навпроти комісара.

— Коли все це відбувалося, я дивилася виступ чарівної Зіти. Більш нічого мені невідомо.

Комісар звернувся до Дюрантона:

— Чи не може пан професор розповісти нам про сьогоднішню зустріч?

Дюрантон мовчав.

Комісар наблизився до нього:

— Та відгукніться ж!

Дюрантон лиш підвів очі й сказав:

— Цей Треск геній.

— Це вже ми чули, — нетерпляче перебив комісар. — Нам треба знати, що трапилось.

— Геній, геній... — повторював Дюрантон.

— Облиште його, — озвалася пані Треск. — Сьогодні він вам уже нічого не скаже.

— То чи не могли б ви пояснити мені, чим займаються ці... топологи?

Пані Треск встала і, як людина, котра наперед усвідомлює, що її зусилля пропадуть марно, почала:

— Топологія, пане комісаре, вивчає найзагальніші властивості предметів, що не змінюються

при деформаціях самих предметів, наприклад, при стисканні чи розтягуванні. Мій чоловік досліджує можливості зменшення кількості сторін предметів без зміни їх математичної суті.

Комісар поворухнувся у своєму кріслі.

— Як вам відомо, кожен предмет, мов та медаль, має, принаймні, дві сторони — спокійно вела далі пані Треск. — Так гадали до винаходу німецького астронома і математика першої половини XIX століття Мебіуса. Візьміть, будь ласка, паперову стрічку, так, так, можна цей аркуш. Неважко помітити, він має дві сторони, дві поверхні. А тепер поверніть один кінець стрічки низом догори і склейте його так з другим кінцем. Тепер ви тримаєте в руці Мебіусів аркуш, — урочисто констатувала пані Треск.

Комісар злегка відсунув перевернутий аркуш паперу.

— Не бійтеся, — усміхнулася пані Треск. — А зараз попрошу провести лінію посередині стрічки паралельно до її країв. Як бачите, ця неперервна лінія обігла як зовнішній, так і внутрішній боки аркуша і повернулася до вихідної точки. Насправді ж існує тільки одна поверхня, один бік цього кільця.

Комісар важко зітхнув.

Пані Треск спинилася на мить і повільно промовила:

— Так ось, мій чоловік хоче усунути й цей, останній бік, щоб одержати кульсторонній предмет, тобто такий, що не сприймається почуттям людини.

Пані Треск сіла.

— Не бачу зв'язку, не бачу зв'язку, — промимрив комісар.

Назавтра комісар поліції з'явився в готелі у номері професора Треска. Там він застав кількох схвилюваних математиків, які терпляче й ввічливо намагалися йому пояснити, що трапилося минулого вечора.

Кінець кінцем, трохи похитуючись, спітнілий комісар обличив готель. Після довгих роздумів, замість йти на службу, він попрямував до знайомого психіатра.

— Лікаре, вислухайте мене. Я спробую розповісти вам, що почув:

— Того драматичного дня, після вишуканої, як завжди, вечері, головуючий надав слово професору Треску. Поляк підвівся і, помітно хвилюючись, якийсь час мовчав. Це був молодий кремезний чоловік з округлим обличчям дитини. Коли ж нарешті він заговорив, у голосі його відчувалося легке тремтіння.

— Джентельмени, я дуже вдячний вам за це запрошення, тим більше, що збираюся продемонструвати своє відкриття. Як мене запевнили, присутні поінформовані про мої пошуки протягом останніх чотирьох років. Мені здається, що вони увінчалися успіхом.

В цьому місці професор Дюрантон, який з самого початку вважав дослідження професора Треска абсолютно безглуздими, голосно заревав.

Поляк почервонів, вдарив кулаком по столу, підійшов до дошки.

— Ось моя формула, — сказав він і почав швидко писати на дошці довгий ряд знаків і цифр.

Затамувавши подих, вчені вдивлялись у цю формулу. Тільки з обличчя бельгійця не сходила іронічна посмішка.

— Хочу вам сказати, — закінчив Треск, — що я спробував застосувати мої формули на практиці — мені вдалося перетворити простий двосторонній предмет на кульсторонній. З вашого дозволу я повторю перед вами цей дослід.

Присутні заворушилися в кріслах. Напруження в залі було таке, що руки курців з сигаретою межі пальців застигали на півдорозі. Треск витяг з кишені аркуш паперу і вирізав з нього ножичками дивовижну, схожу на восьминого, фігуру. Потім якось особливо сплів її кінці, почав склеювати їх. Перед останнім склеюванням він попередив: "Увага!" — і наклав один кінець на інший. В цю ж мить аркуша не стало, він ніби вивітрився.

Тишу порушив вигук Дюрантона:

— Панове, це звичайнісіньке шарлатанство! У цирку треба показувати такі фокуси!

Від хвилювання, а може, від надміру випитого вина, Треск втратив самовладання — кинувся до свого опонента і схопив його за комір.

— Шарлатанство! Що ж, ви змушуєте мене переконати вас!

Він звалив бельгійця на підлогу і почав закручувати його руки й ноги довкола шиї, голови, тулуба. Не встигли присутні отямитись, як бельгійський професор раптом безслідно зник. Вчені були приголомшені. Нарешті хтось видушив із себе:

— Колего, чи... не можна... той... повернути його назад!..

Треск був блідий, губи йому тремтіли.

— Цього я ще неспроможний зробити, але він повинен незабаром з'явитися. Адже я не склеював йому кінцівок. Напевно з'явиться. От тільки де...

— Де з'явився професор Дюрантон, пане лікаре, ви вже знаєте з ранкових газет, — закінчив комісар і додав: — Мабуть, подам у відставку після цієї божевільної історії.

Лікар тільки знизав плечима.

А в цей час подружжя Треск уже поверталось літаком додому.

— Знаєш, моя люба, — звернувся Треск до дружини, — ми, математики, не повинні дискутувати в нічних ресторанах.

"Наука і суспільство", 1965

Все членство філії ОДУМ-у в Чикаго щиро вітає Олексія Пошиваника, нашого голову ОДУМ-у, та його дружину Дору — члена ансамбля бандуристів ОДУМ-у, з народженням сина Павла та бажаємо синові й батькам щастя, здоров'я і найкращих успіхів в житті. Рости, Павле, батькам на втіху, Україні на користь, а наша філія радо прийме в свої лави нового члена.

Філія ОДУМ-у в Чикаго

Сергій ПЛАЧИНДА

КОНСТРУКТОР ЗОРЕЛЬОТІВ

Заграва згасає. Блякне. Спадають до обрію її багряні крила. Зі степу віє прохолодою. Вітрець напахчений ароматами квітів, трав, прісним духом свіжозораної землі.

— Вже час і вам одпочити, Сергію Павловичу!

На добраніч! До ранку...

Голова Державної комісії міцно тисне руку конструкторові і йде алеєю до готелю. Обіч доріжки — тюльпани.

Біля готелю зупинився автобус, що примчав з космодрому. Виходять хлопці в комбінезонах — збуджені, веселі, засмаглі під південним весняним сонцем. Вони голосно перемовляються, жартують.

Усі в полоні великого, незвичайного. Того, що має статися завтра на світанні...

"Завтра. Отже все... Можна і справді одпочити. Такий напружений день! День? Ні, роки, десятиліття, життя... Але все позаду. Останнє засідання Державної комісії. І остання довга напутня розмова з космонавтом. І знову огляд ракети. Доповідь голові комісії про готовність корабля до польоту. І от... одна-однісінька ніч перед стартом. На світанні перший за всю історію людства землянин злетить у холодне навколоземне безмежжя, у царину Вічності. Це те, про що ти мріяв роками, ще тоді, на студентській лаві у рідному Києві... В ім'я чого так тяжко і багато працював..."

Він зупиняється, вражений і схвилюваний. Так і не зчувся, як за бурхливими буднями прийшов цей час.

Рвучко обертається. Вдивляється у степ, над яким швидко сутеніє. Звідси видно ракету. Власне, вершечок. В мереживі могутніх ферм, кранів, службових башт вона здається йому великим лелечиним гніздом. Схожим на те, яке громадилося на сусідній хаті там, у Ніжині, на рідній Україні. Давно, давно... Коли він виростав у діда й баби, а мама вчилася в Києві на курсах. Дід Микола — щедрий на ласку і жарт дідусь, який любив оповідати про те, що він, Микола Якович Москаленко, — істинний козак; той старий козарлюга водив свого онука Сергійка в поле чи в гай, де в холодку, під шум вітру розповідав дивовижні легенди, перекази про козаччину, про відчайдушних збройних лицарів України.

...Лютий кримський хан зібрав численну орду, щоб напасти на Україну. Але на заваді була Запорізька Січ. Справді бо: не дадуть козаки пройти ординцям, не дозволять грабувати села й хутори. І вдався хан до хитроців — надумав обійти Січ, напасти звідти, звідки ніхто не чекав.

Та щойно орда підкотилася до Сіверського Дінця, як назустріч пальнули мушкети, полетіли татари із сідел. Ні, не дримали козаки. Сліпі бандуристи зачули на базарі в Бахчисарай про намір татар, передали хутенько на Україну, і ось нечи-

сленне козацьке військо вже зустріло орду. На шляху татар стояла знаменита "рухома фортеця" — огорожа з козацьких возів, — а з-під них палили вправні стрільці. Розгорнув хан свою кінноту, налетів, як завжди, з трьох боків, та дарма: нищівний був вогонь козацьких мушкетів. Увесь день татари штурмували козацький табір. Але тільки всіяли поле трупами. А ввечері, переконавшись, що козаків мало, ординці розташувалися табором неподалік. Безпечно поснули. А козаки тим часом підступили ближче і почали пускати на ворогів дивовижні вогненні рурки, що падали на землю, підстрибували, шипіли, вибухали по сім разів, чинили паніку. Займався одяг на ординцях, палало сухе сіно, злітали в повітря порохові бочки, настрахані татарські коні топтали своїх хозяїв. Лише ханові та декому з його почоту вдалося втекти. Довгі роки по тому татари не насмівувалися й носа сунути на Україну, маючи козаків за чаклунів, що володіють якимись таємничими силами...

Чомусь закарбувалась у дитячій пам'яті дідова розповідь про таємничі вогненні літаючі "рурки", що відстрашували ворогів. Згодом, вже буди студентом Київського політехнічного інституту, Сергій дізнався з історичних документів, що 1516 року запорізькі козаки у битві проти орди Мелік-Гірея на Сіверському Дінці застосували бойові порохові ракети, винайдені невідомими умільцями на Хортиці. Але секрет запорожців загубився.

Багато пізніше талановитий український інженер, революціонер Микола Кибальчич, бомбою якого було вбито царя, у камері-одиночці Петропавлівської фортеці за кілька днів до смерті накреслив схему, створив перший у світі проєкт космічного корабля з реактивною тягою. А потім цю дерзновенну мрію підхопили Костянтин Ціолковський, український винахідник Юрій Кондратюк та їхні учні. І серед них — він, Сергій Корольов.

...Сергій Павлович спроквола йде казахським степом, що пахне зеленою травою, торішнім полином. Байконур оповили прохолодні сутінки, лише космічне містечко весело блимає вогнями. Та у крайньому котедрі не світиться. Темніє розчинене вікно. Спить перший на планеті космонавт. Милий юний хлопчина Юрко Гагарін. Сергій Павлович полюбив його одразу. Начебто впізнав у ньому себе — того моторного, серйозного хлопця, що вчився в Одеській будівельній профшколі бігав на вечірні заняття авіагуртка, писав веселі листи дідові й бабі до Ніжина, старався бути незалежним од вітчима, заробляючи собі на прожиття тим, що з іншими хлопцями ремонтував груби одеситам. І встигав побувати біля моря... Одного похмурого дня йшов берегом. Думав про свій планер, який поки що креслив вечорами на папері. Думав про міцні крила свого птаха. Замріяно дивився у захмарену височінь. А ві-

тер дужчав і море кидалось йому під ноги. Раптом долинув людський зойк, ледь чутний серед шуму хвиль. Прислухався. Відтак побачив серед хвиль чийсь голову. Щезла. Знову з'явилася. Знесилений помах руки. І знову самі тільки хвилі.

"Людина тоне!" — вдарила в груди тривога.

Скинув черевики, піджака і кинувся у пінистий солоний клекіт. Поплив, пірнаючи під волохаті, сердиті гребені.

...Сергій виніс на берег майже мертву жінку. Почав робити штучне дихання. Аж ось вона закашлялася, розплющила очі. Довго дивилася на чорнобрового юного свого рятівника.

Збирався натовп.

— Спасибі, мій дорогий рятівнику, — тихо мовила жінка. — Хай тобі щастить у житті і нехай здійсняться всі твої мрії.

— Спасибі. А мрія у мене одна: хочу літати, — щиросердно зізнався Сергій.

Жінка всміхнулася.

— Літатимеш, хлопче. Це — точно. Саме такі, як ти, й літають...

І він-таки полетів.

Перший "політ". Він — студент Київського політехнічного інституту (вступав до Військово-Повітряної академії в Москві з власним проектом планера, але там забарилися з відповіддю, довелося хутко складати екзамени до київського вузу).

...Всі завмерли. Лише злякано зойкнула якась молодичка з натовпу, хоч нічого ще не сталося:

Сергій просто ступив на край високої трипільської кручі.

Ранкове сонце б'є промінням просто у вічі. Сліпить дзеркальне плесо Дніпра.

Сергій мружиться.

У хупавого режисера тремтить рука з ціпком. Мистець боязко позирає донизу — там, під урвищем, біля води — кінокамера, метушаться оператори.

— В-ви г-готові? — несміливо запитує режисер.

Сергій мовчки споглядає плавні, острови, шелюгові хащі і неозорі ліси лівобережжя — правичну красу сивого Дніпра.

— Можна й відкласти, — мнеться режисер.

Сергій стенає плечима. Навіщо відкладати?

...Кілька днів тому побачив у вестибюлі інституту оголошення: кіногрупа, що робить фільм "Трипільська трагедія", просить зголоситися сміливця, який за певну винагороду зважився б стрибнути з високої кручі у Дніпро.

Лише хвилику вагався Сергій Корольов.

"Яка нагода заробити трохи грошей на книги і на чудовий англійський лак для мого планера!..." День і ніч в інститутських майстернях він лаштував учбовий планер. Навіть ночував на стружках, літаючи уві сні... Але бракувало матеріалів, перкалю, англійського лаку, що робить дерев'яну ферму дзвінкою, пружною, в'язкою — лаку, що його можна придбати за готівку у непманів.

І ось така нагода...

Вітерець куйовдить чуба. Він у білій сорочці, чорних штанах. Босий. Як і ті, що вмирали тут...

Стишений гомін натовпу за спиною.

Киває режисерові, і той здійсмає до неба кістляві худі руки.

Сергій Корольов робить ще крок. Пружно і легко відштовхується.

Охнув натовп.

І занімів навколо світ.

Лише тріщали кінокамери. Зухвало й байдуже. А почорнілий Борисфен, зелені острови стрибнули йому назустріч.

Летів "солдатиком". Потім перевернувся у повітрі, простягнув руки до червонястих хвиль.

Могутній сплеск.

Зімкнулися хвилі. Тиша.

— А-а-а, — не витримала молодиця на кручі. Та він випірнув, легко поплив до берега.

Коли був уже на горі, переодягнений у суху сорочку, і підходив до краю кручі, підбіг високий худорлявий юнак:

— Сергію, може годі?

— Юрко? — здивувався Корольов, упізнаючи Юрка Яновського, інститутського поета і мрійника. — Як ти тут опинився?

— Приїхав подивитися. Кажу: мабуть, годі. Не треба... Хой вони ширше подають образи героїв, а не ці ефекти.

— Що ти, Юрко!..

— Ризиковано все це...

— Зовсім ні. Це ж для мене чудове тренування. Юрко, я збираюся літати! Розумієш — літати!

...І от другий політ. Справжній.

Вітряний день. Біле шмаття хмар. Сонце вересневе. Гнуться тополі, розгойдуються могутні осокори обіч Брест-Литовського шосе.

Сергій — на планері, серед плетива дерев'яної ферми. Над головою — крило, обтягнуте сизою перкаллю. Пахне англійський лак, придбаний у непмана. Ноги на педалях. Зараз, ось зараз...

— Серьожа-а! Щасли-во-го...

Друзі з КПІ стоять оддалік. Вирізняється висока постать Юрка Яновського. І навіть ректор тут у своєму потертому військовому френчі...

Сергій закріплює ремінь, щоб не випасти з хиткого сидіння.

Група хлопців попереду натягують ливу, озираються, чекають на його команду.

Зараз це станеться...

— Попут-но-го...

Натовп скандує. В стоголошому хорі йому вчуся зойк матері. Ні, її тут немає. Ні матері, ні батька. Щоправда, батька він і не знає. Сергійкові не було і двох років, коли мати, Марія Миколаївна Москаленко, покинула чоловіка, і виїхала з Житомира, де народився хлопчик, у Ніжин, до своїх. Сама вчилася в Києві на вищих жіночих курсах, а він, Сергійко, звісно, — біля діда й баби. Яких тільки пісень не співала йому бабуса, яких казок не переказувала. Кажуть, що коли вона вперше побачила малого Сергійка, то мовила твердо, впевнено: "Буде професором. Лобисько який, людоньки..."

Ще мить і станеться те, про що мріяв, снів ще там, в Одесі. Він піднімає руку. Хлопці починають тягнути планера на ливні проти вітру. Біжать. І планер котиться, підстрибує. Сергій міцно стискує важіль, тягне до себе.

Бачить, як майже поруч льотним полем біжить цибатий Юрко Яновський. І ректор біжить.

Планер розгойдується, гудить лакована ферма, і Сергій відчуває, що тіло стає легким, мов пір'їнка. Він начебто провалюється, тільки не вниз, а вгору: завмирає серце. І хлопці, що тягнули планера, вже десь унизу, під ним, розбігаються врзнобіч.

Посадка.

Десь попереду раптом з'являється підвода і дядько в кристалому солом'яному брилі. Ручку на себе. Планер перелітає через бриль, черкає колесами землю, а попереду виростає якась труба чи стовп... Дзень... Жовті плями в очах. Темінь...

Коли розплющив очі, побачив сумне обличчя Юрка Яновського:

— Забився ти дуже, Серьоже.

— Нічого, Юро, — дурниці. А літати будемо!.. І знову політ.

Тільки за спиною — навчання у вузах. Київський політехнічний, московське вище технічне училище імені Баумана, де під керівництвом Андрія Миколайовича Туполева Сергій захищав диплом (спроектована двадцятидворічний конструктором авіетка була одразу прийнята до виробництва і виготовлена раніше, ніж Сергій встиг оформити диплом до захисту). І знову планери з позначками на фюзеляжі "СК" — Сергій Корольов. На його планері "Червона Зірка" вперше в історії авіації здійснено мертву петлю... Зустріч з Ціолковським, який високо оцінив Сергійову статтю "Ракетний політ у стратосфері". Два ромби — генеральське звання — у двадцять вісім років... І льотна школа, яку Сергій спеціально закінчив, щоб самому випробувати свої літаки, ракетні апарати.

...І от він у кабіні свого першого ракетоплана. На літакові з позначкою "СК" встановлено реактивні двигуни. За важелями — сам конструктор. У кабіні ще один пілот.

Старт. Стрімкий розбіг. І ракетоплан — провісник майбутніх реактивних літаків, ракет, космічних кораблів — свічкою здіймається в небо, що двигить від реву реактивних двигунів. Ракетоплан летить понад хмарами, вище і вище. Сергій стежить за приладами. Мужнє, трохи суворе лице. Чіткі рухи. Занепокоєно танцюють стрілки на приладах, насторожено зорить конструктор.

І раптом літак здригається. Вибух. Літак перекидається в стрімкий штопор.

"Ні, не маю права гинути", — майнула думка. — Я знаю, чому вибухнув двигун. Треба, щоб про це знали і там на землі... Щоб ніколи не повторилося".

Він обережно тягне важіль на себе.

...За кілька днів оббинтованого Сергія відвідав двоюрідний дядько з Києва, доцент Олександр

Галина ПАЛАМАРЧУК

С В І Т И !

Усе твої небесні очі,
їх нерозгадані світи
мені щось оповісти хочуть,
світи ж мені, світи, світи!
Нема милішої надії,
як їх з п'ятьми ночей згадать,
Нехай же сон не йде під вії,
Хай буде дивний зорепад твоїх очей
Небесних, ясних.

Світи ж мені, світи, світи.
Небезпечно і прекрасно
Даруй мені свої світи.

м. Липовець,
Вінницької області

Миколайович Лазаренко. Він щиро співчував невдачі. А Сергій усміхнувся, весело сказав:

— Яка невдача! Про інше треба говорити. Короткий дуже вік у авіації. Вона своє відживає. Майбутнє належить космонавтиці...

— Ой, Сергію, — похитав головою дядько. — Мені здається, що роботи Ціолковського — то лиш математичне оформлення фантазії Жюль Верна. Ліпше вже зайнявся б серйознішими проблемами в авіації.

Сергій відвернувся, довго й сердито мовчав.

Потім різко кинув:

— Я вірю: починається ера ракетних польотів. А реактивні двигуни в мене більше не вибухатимуть...

Дядько змовчав.

І ось минуло 25 років. На космодромі Байконур — націлений в небо перший космічний корабель. Дивовижний витвір людського генія — ракетноносій — сконструйований Сергієм Корольовим та його помічниками. Він має форму велетенського снопа: кілька ракет начебто зв'язані перевеслом. Просто і водночас талановито накреслив син України Сергій Павлович Корольов силуєт першої космічної ракети.

...Він заходить до котеджу космонавта.

У передпокої тихесенько гомонять двоє лікарів.

— Спить?

— Так.

Сергій Павлович заходить до кімнати, залитої місячним сяйвом. Довго дивиться на того, хто за кілька годин має злетіти до зірок.

...Рано прокидається Сергій Корольов.

Сонце сходить просто з-за "лелечиного гнізда". Сяють сріблом "снопи" ракет, ферми, башти, шпиль космічного корабля. А на вологій від нічної роси алеї розминається космонавт. Помітив конструктора — посміхнувся.

Посмішка щира і безмежно довірлива.

...Стоїть творець першого космічного корабля. Вдивляється у своє творіння. У майбутнє людства.

"Наука і суспільство" 1967

50-РІЧЧЯ ЯРА СЛАВУТИЧА

На саме Різдво, 7 січня ц. р., проф. д-р Яр Славутич та його дружина Віра запросили багатьох своїх приятелів і знайомих, між ними видатних громадських діячів, письменників, мистців та науковців, що заповнили вщерть їхній просторий дім. При цій же нагоді відомий мистець Вадим Доброліж та його дружина Валентина влаштували відзначення 50-річчя з дня народження господаря дому. Проф. д-р Яр Славутич народився 11-го січня 1918 року на хуторі (старовинному запорізькому зимівнику) біля села Благодатного, Долинського району, на Херсонщині.

Слово взяв д-р Богдан Боцюрків, професор Альбертського університету. Він вичерпно змалював постать ювілара, підкреслюючи його заслуги для української літератури й науки, а також у навчанні української мови в Альберті. Богдан Мазепа, сам поет, привітав ювілара від Літературно-мистецького клубу в Едмонтоні та від співробітників альманаху "Північне сяйво" і вручив подарунок від понад 50-ти гостей — письмове приладдя на мармурі з годинником і золотом платівкою, на якій вирізьблено такі слова: "Шановному поетові Ярові Славутичеві з нагоди 50-річчя від друзів. П. І. 1968".

Серед багатьох привітів і поздоровлень глибоко запали в пам'ять слова поета Богдана Мазепи: "Вельмишановний Пане Професоре! Від імени всіх присутніх та від Літературно-мистецького Клубу дозвольте привітати Вас із Вашим 50-річчям і побажати Вам нових успіхів у Вашому житті та у Вашій благородній праці. Ми віримо, що та легендарна жар-птиця, яку Ви так прекрасно оспівали у одній з Ваших поезій ще 1938-го року, віддала Вам свої золоті ключі до таємничих скарбів. Ми віримо, що ті таємничі скарби Ви також добровільно віддали у загальну скарбницю української літератури. Дай же, Боже, прожити Вам ще багато років!"

Зворушений цим відзначенням, Яр Славутич подякував усім присутнім, підкреслюючи, що він

ніколи не жалів свого часу й труду для добра української літератури й науки, а в майбутньому, скільки стане йому сили, присвятить решту свого життя для цієї справи. В гостинному домі Славутичів гості до пізної забавлялися в атмосфері щирого гумору. Проф. Д. Березенець виконав кілька пісень у супроводі вчительки музики пані Валентини Доброліж. Крім названих присутніх, варто ще згадати поета Дана Мура, меценатів української культури Василя й Наталку Духніїв, які щедро сприяли виходу в світ "Історії української культури" у видавництві Тиктора, д-ра Дмитра Мельника, що з багатьма іншими фінансував подорож проф. Яра Славутича на міжнародний конгрес науковців у Фльоренції 1960 р., проф. М. Калиновського, мистця В. Залуцького, д-ра Л. Фарину, інспектора шкіл Сидора Горещького, що багато причинився до запровадження української мови в середніх школах Альберти, п. Б. Мельничука, власника найбільшої української книгарні поза Україною (до речі, найстарішої!)... та всіх перелічити немає місця. Не можна не згадати того, що проф. Сергій Яременко приніс на вечір запис нової пісні свого авторства до слів ювілара — "Саскачеванка", що полонила багатьох присутніх (надрукована вона в третій книзі альманаху "Північне сяйво").

Яр Славутич — уже давно чітко окреслена постать в українській літературі й науці. Має за собою такі збірки поезій: "Співає колос" (1945), "Томін віків" (1946), "Правдоносці" (1948), "Спрага" (1950), поема "Донька без імени" (1952), "Оаза" (1960), "Маєстат" (1962) і вибрані поезії — "Трофеї", 1938-1963, що вийшла в світ 1963-го року в Едмонтоні. Виконав поет переклади найтипівіших поезій Джона Кітса, що вийшли у світ у Лондоні 1958 р. Підготував до друку переклади англійських сонетів, написав прозові нариси "Місцями запорозькими", що мали вже три видання, низку літературознавчих книжок: "Модерна українська поезія", 1900-1950 (Філадель-

фія, 1950), "Розстріляна муза" (1955), "Іван Франко і Росія" (1959), "Велич Шевченка" (1961), "Шевченкова поетика" (1964), написав чотири підручники української мови що вживаються в багатьох школах Канади, Америки та Європи, помістив багато англословних статей у наукових виданнях Європи та Америки. Між іншим, його поезії вийшли окремими книжками в англійському та німецькому перекладах. По кілька поезій перекладено еспанською, французькою та іншими мовами.

Після отримання докторату Яр Славутич навчав української мови американських воєнків у військовій школі мов у Монтерей (Каліфорнія) протягом п'яти років (1955-1960), а тепер ось уже восьмий рік викладає слов'янські мови (українську, російську та польську) й літератури в Альбертському університеті. В Едмонтоні він широко розгорнув українську видавничу діяльність: видав твори В. Свідзінського, спаленого комуністами українського поета, упорядкував і випустив у світ три великі книги літературно-мистецького альманаху "Північне сяйво", а тепер готує до друку четверту книгу, присвячену 50-річчю Української Революції. Він часто редагує твори своїх товаришів по перу, не жалюючи навіть нічного часу. Майже щороку, їдучи на якийсь науковий конгрес, він зупиняється по українських осередках Канади та Америки і робить доповіді на актуальні теми. Крім того, він мав уже багато літературних вечорів, зокрема в таких містах: Сан-Франціско, Лос Анджелос, Ванкувер, Саскатун, Келгарі, Йорктон, Вінніпег, Ріджайна, Судбурі, Торонто, Оттава, Монреаль, Нью-Йорк, Філадельфія, Вашингтон, Дітройт, Чикаго... Виступав із читанням своїх поезій також у Лондоні, Парижі й Мюнхені. Не випадково УВАН відзначила його почесною грамотою за розвиток української літератури поза Україною.

В англословному світі проф. Яр Славутич має вже своє визнання: він був головним редактором першого збірника СЛАВС ІН КЕНЕДА, уже кілька років працює секретарем Канадського

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ФІЛІЯ ОДУМ-У В ЧІКАГО

В суботу 17-го лютого 1968 року, в домі філії ОДУМ-у відбулися загальні річні збори філії. Голова уступаючої управи Іван Іващенко відкрив збори. Головою зборів був Олексій Коновал, а секретарем Валя Пошиваник. Після звітів, дискусій, та уділення абсолюторії старій управі, вибрано нову управу в такому складі:

Олексій Пошиваник, голова, Валя Пошиваник, секретар, Василь Вестеровський, скарбник, Людмила Ревенко, реф. юнацтва, Анатолій Степовий, організаційний реф., Олексій Коновал, культ.-освіт. реф., Василь Коновал, реф. преси та інфор., Петро Іващенко, спорт. реф. (хлопців), Оля Косогор, спорт. реф. (дівчат), Данило Завертайло, член управи, Іван Іващенко, член управи.

До Контрольної Комісії вибрано: Гриша Лень, Андрій Кущнір, та Макар Міскевич.

На закінчення зборів наш новообраний голова, Олексій Пошиваник, подякував всім за довіру та коротенько подав плян праці на майбутнє. Новообрана управа негайно взялася до праці. Відразу відчувлося оживлення філії. До теперішнього часу наша філія старалася вести ви-

ховну працю з Юним ОДУМ-ом та доростом ОДУМ-у лише власними силами ОДУМ-у. Але молоді виховники не могли належно проводити виховну працю в роаях, не маючи відповідних підручників і програми. Виховникам було тяжко самим складати програму, та підготовляти матеріяли для сходін.

Управа філії скликала батьків, які цікавляться життям і працею нашої філії, та вихованням молоді, і 10 березня була створена "Рада Виховників". Ця група батьків узяла собі за завдання помагати виховникам з потрібними матеріялами, та співпрацювати з управою філії у гідному національному вихованні нашої одумівської молоді.

На інших ділянках життя і праці, наша філія стоїть добре. Хоча багато активних членів ОДУМ-у опинилися в американських військових частинах, але це не уповільнило темпа праці, а лише подвоїло працю тих, що zostалися у філії. Деякі одумівці вже майже закінчили свою військову повинність. Наш активний член оркестри, Володимир Косогор, нетерпляче рахує дні, коли то він повернеться з Кореї додому.

Рік річно наша філія урочисто вшановує пам'ять нашого вели-

кого, безсмертного кобзаря України Тараса Шевченка. Шевченковому "Кобзареві" ми у великій мірі завдячуємо утворення української нації, як свідомої свого національного "Я". Його твори воскресили український народ. Завдяки його творам зросла і зміцніла українська національна свідомість. Наша філія приготується до відзначення роковин Тараса Шевченка силами Юного ОДУМ-у та доросту ОДУМ-у 31 березня в домі ОДУМ-у.

Так само філія готується до свого річного концерту, що відбудеться 28 квітня о 6 годині вечора в аудиторії школи Шопена. В програмі візьмуть участь всі мистецькі одиниці: струнна оркестра, струнний ансамбль та ансамбль бандуристів під керівництвом Анатолія Луппо. Виступить теж і танцювальна група, співоча група дівчат та солісти. Вся програма нова, цікава й захоплююча. Наші концерти завжди були оригінальні й свіжі. В них пульсує життя нашої молоді.

Але молодь нашої філії не лише співає та танцює, вона студіює в середніх та вищих школах. Вона здобуває належне місце в українському громадському житті. І тут я хочу привітати наших членів, Люсю Петренко та Віру Горб з одруженням, Олексія Пошиваника та його дружину Дору з народженням їхнього сина Павла, а Василя Вестеровського з закінченням Лайольського Університету.

Реф. преси та інформації

Інституту Назвознавчих Наук, а минулого року його обрано до управи (борд оф менеджєрс) Американського Назвознавчого Товариства.

Варто згадати, що проф. Яр Славутич випустив уже п'ятьох магістрів-україністів, що викладають українську мову в університетах або займаються науковою роботою. Він щирий український патріот — через це має іноді неприємності від заздрісних, бездіяльно-ялових людей. Це він був одним із найдіяльніших засновників Літературно-мистецького Клубу в Едмонтоні та довгорічним його головою.

Патріотизм Яра Славутича має вже свою історію. Ще в 1941-43 роках він із автоматом на плечі й записником у кишені — в Чернігівській Січі, яку сам же організовував — відстоював незалежність України, виганяючи наїзників із рідної землі.

Така схематична силуетка пройденого 50-річного шляху Яра Славутича, вояка поета, науковця, видавця, організатора. Воно вимовно говорить про його вартість. Тож побажаймо Ярові Славутичеві нових успіхів для добра української справи, дорогої для всіх нас поза Україною сущих.

Іван КЕЙВАН

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України" залежить також і від Тебе!

Отже, поширюй журнал, приєднуй нових передплатників!

Не забувай про пресовий фонд

"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"!

ЗАХОПЛЮЮЧА ДОПОВІДЬ

В п'ятницю, 16 лютого цього року торонтонська філія ОДУМ-у влаштувала вечірку, на якій професор торонтонського університету д-р Едвард Бурштинський прочитав доповідь на тему "Мовознавство" ("Лінгвістика"). Відкрив вечірку голова філії інж. Вадим Корженівський, а доповідча присутнім представила пані Валя Поляківська.

Едвард Бурштинський народився в Торонто в 1935 році. (В Канаді родилася теж його мама). Після закінчення середньої освіти він поступив на історично-мовний факультет Торонтонського університету, де спеціалізувався в французькій та еспанській мовах.

Отримавши ступінь бакалара в 1958 році, він деякий час викладав французьку мову в середній школі, а потім повернувся до торонтонського університету, де дістав ступені магістра (1963) і доктора (1967) в романській філології.

З 1965 року він викладає мовознавство та французьку мову при торонтонському університеті, та є академічним секретарем при новоствореному центрі мовознавства цього університету. Він також є спеціальним радником еміграційного бюро провінції Онтаріо в навчанні новоканадійців англійської мови.

Мовознавством Едвард Бурштинський вперше серйозно зацікавився, перебуваючи на літніх курсах в університеті Мексико в Мексиці. А поглиблював свої знання під час літніх вакацій в університетах Лавал, Вашингтон, Індіана, Мічіган та Каліфорнія, а в 1967 році в університеті Ненсі у Франції. Під час побуту в Європі в 1967 році Е. Бурштинський взяв участь в конгресі мовознавців в Букарешті та конгресі фонетиків в Празі. Також побував на Україні в Києві, Львові та Тарнополі.

В своїй доповіді, Е. Бурштинський спочатку зупинився на способах спілкування деяких тварин, як от мавп, бджіл і т. д. і вказав, що ці способи є дуже примітивні та що мовою їх назвати не можна. Потім він більш детально зупинився на способах

порозуміння людей як жестикуляція, гримаси і нарешті мова. Чимало з присутніх були здивовані, коли доповідач сказав, що українська та англійська мови є споріднені між собою, хоч і менше як споріднені між собою слов'янські мови. Він зазначив також, що всі європейські мови, за винятком фінської, естонської, мадярської та баскської, як і деякі азійські мови, утворилися з однієї, а саме індоевропейської мови. Існувала ця мова десь 4000 років тому і на підставі найновіших досліджень лінгвісти твердять, що люди, які цією мовою говорили, жили на терені теперішньої України десь між Дніпром і Волгою.

Доповідь, на якій було присутніх біля 70 осіб майже виключно молоді, була цікава. Д-р Бурштинський говорив невимушено і видно було, що слухачі старалися зловити кожне його слово. Після доповіді було багато запитань. На прохання присутніх доповідач розповів теж про свої враження з України.

Після перерви проф. Е. Бурштинський висвітлив діaposитиви зроблені під час його подорожі по Україні влітку в 1967 р. Разом з Василем Довгим, вони відповіли на низку питань про Україну.

Василь Довгий, народжений в Канаді, після отримання ступеня магістра в славистиці на торонтонському університеті, був включений в обмін студентів між Канадою і СРСР і був 9 місяців в московських університетах. Там він поглиблював свої знання про творчість Достоєвського, бо тема його дисертації на ступінь доктора, над якою він тепер працює є "Злочин і кара" Достоєвського.

Перебуваючи в Москві він прихвально вивчав українську мову. Українською мовою він розмовляє вільно і має намір студіювати українську літературу після закінчення студій.

Перед від'їздом до Канади, мгр. В. Довгий, разом з дружиною, яка теж була в Москві, відвідав батьківщину своїх батьків, Україну, яка залишила незабуті враження.

Вечір був дуже цікавий і добре організований.

МАЛЯР КУРЕЛЕК В ОДУМІВЦІВ

Чергова вечірка торонтонської філії ОДУМ-у відбулася в п'ятницю, 15-го березня ц. р. Вечір відкрив голова філії Вадим Корженівський. На цей раз гостем нашим був маляр Василь Курелек, якого представила присутнім пані Валя Поляківська.

Маляр Курелек народився в 1927 році на заході Канади в родині українських піонерів. Він був найстарший з сімох дітей. Після закінчення манітобського університету в 1949 році, вчився малярства в Онтарійському Інституті Мистецтва і потім деякий час в Мексико. Удосконалював свою майстерність в Англії, де його картини були на трьох літніх виставках в Королівській Академії.

Від 1960 року В. Курелек мав 13 індивідуальних виставок і брав участь в 12-тих великих групових виставках в різних містах Канади і США, як рівнож і в Лондоні, Англії. Його картини є в музеях більших міст Канади і в Нью Йорку, а також в приватних колекціях багатьох людей, у тому числі таких визначних осіб як прем'єра Канади Л. Б. Пірсона, міністра торгівлі Р. Г. Вінтерса та інших.

В 1964 році маляр Курелек закінчив свою шестирічну працю "Страсть", базовану на книзі св. Матвія, в яку ввійшли 62 картини ("темпера"). З цих картин були зроблені репродукції в формі діaposитивів та діaposитивних фільмів.

В 1967 році канадійська національна фільмова продукція випустила кольоровий короткометражний фільм під назвою "КУРЕЛЕК", базований на картинах мистця Курелека. В цьому фільмі яскраво змальоване життя українських піонерів в Канаді, зокрема його батьків.

Після висвітлення цього фільму, В. Курелек розказав дещо про свою працю та про себе самого. Він є глибоко віруючим християнином і винятково спокійною та всім доступною людиною. Про інших він дбає більше, ніж про себе. Пізніше, присутні, яких було біля 70 осіб оглянули кілька привезених ним картин та особисто знайомилися і ставили запитання.

З ІСТОРІЇ НАУКИ

ХТО, ЯК, КОЛИ ПРАГНУВ ДОСЯГТИ МІСЯЦЯ

...За 2300 років до н. е., оповідає легенда, король Етана, який правив Месопотамією, вирішив здійснити подорож до Місяця на спині могутнього орла. Проте коли король піднявся за хмари, у нього запоморочилася голова, і він упав на землю. Ще б пак! Іранський шах Кай Каус спорядився у подорож ґрунтовніше. Він наказав своїм доїжджачим принести з орлиних гнізд пташенят і виховувати їх у неволі. Коли орлята змужніли, шах звелів виготовити велику коліску для свого трону і прив'язати до неї орлів. На цій "орлиній колісниці" вирушив він у небо. Та оскільки шах відверто нехтував елементарними правилами астронавігації, він теж упав на землю.

Олександр Македонський (III ст. до н. е.) був такий ушавлений герой що йому, звичайно, не могли не приписати польоту на небо. За переказами, він запряг кількох голодних грифів, наколов на кінчик свого списа шматок м'яса і з допомогою цієї принади змусив птахів піднятися в небо. Спершу Олександр забавляв сягнути "кінця світу", потім полетіти на Місяць. Але він побачив з неба, що море згорнулося кільцями, наче гадюка, і, злякавшись, повернув свій запряг назад до землі (що було зроблено ним досить своєчасно).

Давні китайці за суто формальними геометричними ознаками вважали, що колесо є "братом Місяця". Саме з його допомогою вони й прагнули дістатися до нічного світла. На старовинному китайському малюнку зображено "колісницю", що прямує на Місяць.

Про спроби дістатися до Місяця говорить у своїх творах грецький письменник Лукіан Самосатський. У сатиричному діалозі "ікароменіпп, або захмарний політ" від імени якогось Меніппа він розповідає про те, як люди полетіли на Місяць з допомогою орлиних та шулікових крил, прив'язаних ремінцями до плечей. Безперечно, ця розповідь навіяна відомим давньогрецьким мітом про "крилатих людей" — Дедала та Ікара.

Кому-таки пощастило дістатися до Місяця, так це шукачеві пригод Гонзалесу, героєві роману "Людина на Місяці". Цей перший "космічний" роман 1638 року написав англієць Френсіс Годвін. Гонзалес летів до нашого природного супутника у гусячому запрягу. Книга ця відбиває поширену навіть у ті часи віру у виняткові літальні здібності птахів.

Барон Мюнхаузен був не багато оригінальніший у доборі "космічних двигунів". Для польоту на Місяць йому знадобилися не гуси, а дикі качки. Оповідання про його дивовижні і веселі пригоди побачили світ 1750 року.

А ось який спосіб запропонував славнозвісний французький сатирик Сірано де Бержерак у своєму творі "Подорож на Місяць" (1649 рік): "...Обв'язав себе величезною кількістю склянок, які Сонце нагріло так сильно, що притягнуло їх до себе разом з мандрівником, подібно до того, як сонячне проміння притягає до себе хмари". Очевидно, цей спосіб не допоміг, бо Сірано де Бержерак тут же пропонує інший: "Я наказав, — пише він, — виготовити легенький залізний візок, сівши на нього і вмотившись на сидінні, я почав підкидати високо над собою магнітну кулю. Залізний віз одразу ж підскакував вгору. Коли ж я наближався до того місця, куди мене притягала куля, я знову підкидав її вгору. Після багаторазового підкидання кулі вгору і піднімань воза я наблизився до місця, звідки почалося моє падіння на Місяць..." Не можна не оцінити прагнення Сірано застосувати деякі механізми.

У тридцятих роках XIX століття з'явилось науково-фантастичне оповідання Едгара По "Безприкладні пригоди Ганса Пфаала". Американський письменник пропонував летіти на Місяць на аеростаті, виповненому фантастичним газом, який нібито в 37 разів легший за водень. Не будемо розглядати з технічного погляду сам аеростат як міжпланетний корабель. Зауважимо тільки, що такого газу в природі не існує.

1865 року в Парижі вийшов у світ роман ушавленого французького письменника Олександра Дюма (батька) "Подорож на Місяць". Проте описаний ним спосіб подорожування надто нагадував наївні проекти наших далеких предків. Дюма розповів про політ на Місяць... верхи на орлі (!)

Справді далекоглядним виявився Жюль Верн. У своєму проекті, описаному в романі "З гармати на Місяць", він сконцентрував відомі в той час досягнення науки і техніки. Та, незважаючи на це, його проект був також нездійснений. Як показують розрахунки, щоб пасажири, які летять на Місяць у снаряді, "примісячилися" живими і здоровими, гармата має сягати не менш як 600 кілометрів у довжину! Ясна річ, побудова такої гармати є технічним абсурдом.

Після Жюля Верна подорожі на Місяць описували німецький романіст К. Лассвіц та англійський Герберт Уеллс.

Обидва вони знову звернулись до фантастичних засобів: один запропонував речовину, на яку не діє тяжіння (Лассвіц), а другий — речовину, яка захищає від тяжіння (Уеллс).

І тільки у XIX столітті відомий винахідник-революціонер М. І. Кибальчич і у XX — К. Е. Ціолковський запропонували справді наукові проекти космічних літальних апаратів.

НАГАДУЄМО:

Діаметр Місяця — 3,473 кілометри, що становить приблизно одну чверть земного. Об'єм Місяця у 49 разів менший від земного, а вага його дорівнює лиш одній шостій земної.

Людина, яка на Землі важить 60 кілограмів, на Місяці важитиме тільки 10.

Поверхня Місяця у чотирнадцять разів менша від земної і до рівнює приблизно поверхні азійського материка.

Площа тієї частини Місяця, що постійно повернута до Землі, дорівнює приблизно площі Південної Америки.

Ч и т а й т е ! Передплатуйте!
П о ш и р ю й т е !
"М О Л О Д У У К Р А І Н У"

СТАНОВИЩЕ ДО СКВУ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ЯКІ СТОЯТЬ НА ПЛЯТФОРМІ ДЦ УНР, ухвалене на засіданні Координаційного Комітету УНР в листопаді 1967 р.

Координаційний Комітет Громадських Організацій, які стоять на базі Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі, зробив такі підсумки СКВУ і висловив таку opiniю про нього:

1. Розцінює СКВУ як явище позитивне в українському житті й висловлює надію, що він внесе нові вартості в організоване українське життя.

2. Висловлює занепокоєння з того приводу, що в Конгресі не взяли участі чолові представники уряду США і других країн українського поселення. Нарада вбачає головну причину цього факту в тому, що провідні громадяни в США, які висунулися на чільні місця в підготовці Конгресу, не вміли знайти зв'язку в минулому з головними політичними чинниками держави, в якій відбувався Конгрес. Нарада думає, що прийшов час зміни такої політики.

3. Нарада вважає незвичайно відрадним явищем присутність на СКВУ всіх Владик: Української Католицької і Української Православної Церков, як рівнож Пасторів Євангеліцької і Бап

тистської Церков та дає найвищу оцінку їхньому спільному зверненню до українського народу та еміграції.

4. Нарада із жалем стверджує, що до керівних органів СКВУ не впроваджено нікого з організованого елементу зі східних і осередніх українських земель. Жалуємо теж, що не створено передумов для участі в Конгресі науковців з УВАН і зі світу українських мистецьких та культурницьких сил. Нарада жаліє, що організатори СКВУ не включили матеріалів, приготованих нашими організаціями, до програмових постанов Конгресу і через це документи, проголошені Конгресом, не віддають належно поглядів усієї української спільноти.

5. Не дивлячися на всі недоліки, СКВУ був удачною маніфестацією української енергії і рішення втримати українську спільноту на чужині як своєрідний елемент у межах тих народів, серед яких вона живе. Нарада вірить, що Секретаріат СКВУ поставиться з належною увагою до ірації Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі.

ГУМОР

КАЖУТЬ БУЛО ТАК...

Якось серед ночі відомого англійського хірурга Лістера викликали до одного багатія. Той стогнав: "Ох пане лікарю, я так нездужаю! Я вмираю!"

Лістер уважно оглянув хворого і спитав:

— А ви склали джівницю?

— А хіба мої справи такі кепські?

— Як прізвище вашого нотаря?

— Ви гадаєте, що?...

— Накажіть негайно покликати нотаря і обох синів.

— То я справді вмираю?

— Ні, — озвався лікар. — Але я не хочу бути єдиним, кого ви цієї ночі без будь-якої потреби підняли з ліжка!

У школі й дома

Одну жінку дуже непокоїла неймовірна балакучість її сина. Вона сказала про це шкільному вчителю.

— Не турбуйтеся! — заспокоїв її вчитель. — У школі ваш син рота не розтуляє, навіть тоді, коли я запитую у нього завдання.

Вчителі композитора

Великий німецький композитор Роберт Шуман виконував якось у концерті власні твори. І раптом крізь розчинені вікна почувся знадвору чудовий щебет птахів.

Хтось швидко позачиняв усі вікна. Композитор помітив це і, коли закінчив грати, підвівся з свого місця і знову порозчиняв навстіж усі вікна.

— Панове, — звернувся Шуман до публіки, — я досі заважав тим чудовим маленьким музикантам. Послухаємо тепер їх уважно — вони цього варті, це також мої вчителі...

Не той учень

Коли американський композитор Джордж Гершвін здобув вже світову славу, він раптом, на загальний подив, вирішив повчитися деякий час у когось із сучасних майстрів композиції. Гершвін поїхав у Париж і звернувся до славного французького композитора Моріса Равеля.

Моріс, який добре знав і високо цінував творчість Гершвіна, із здивуванням подивився на

американського гостя:

— Ви хочете навчитися у мене композиції? Я, звичайно, міг би вам дати кілька лекцій композиції, але, скажіть мені одверто, навіщо вам стати другорядним Равелем, коли ви вже й так першорядний Гершвін?

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

Представник "Молодої України" в Філадельфії, Іван Гринько провів збірку на пресовий фонд журналу, за що йому щиро дякуємо, як рівнож і жертводавцям, імена яких містимо нижче:

Воскобійник Іван — 10 дол.

Мандибур Микола — 5 дол.

Лободенко Семен, Кривуша Семен і Білоус Григорій — по 3 дол. Алфінов Володимир, Шаповаленко Павло, Пласенко Сава, Білаїв Володимир, Корсун Євген, Стюсаренко Анатолій, Никиш В., Малий М. — по 2 дол. Алфімов І., Шевчук Володимир, Ткачук Антін, Зінченко Ів., Нессен Дмитро, Хейлик І., Граур, Павленко Василь, Івашина Лазар, Стороженко Ол., Савчук І. та Хредль Омелян — по 1 дол.

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

**945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario**

**24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА І**

**Чищення і направка форнесів
безплатна.**

**Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.**

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

If not delivered please return to:

**MOLODA UKRAINA
Postal Station E, Box 8,
Toronto, Ontario, Canada**

**ROCHESTER
FURNITURE
CO. LTD.**

WAREHOUSE STORE

Беликий вибір хатніх меблів:

*вітальень, спальень, їдалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.*

423 College Street

Toronto. Ontario

Telephone: EM 4-1434

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- платить за ощадності від 5% до 8%
- уділяє високі, дешеві і на догідні сплати позички
- асекує ощадності до \$2,000, а позички до \$10,000.
- щоденне і вечірне урядування.
- особисті чеки, довірочні поради, ввічлива обслуга, особисто чи поштою.
- модерні і вигідні приміщення.
- 17 літ на послугах рідного народу.

**ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ,
ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ
В КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!**

**при 406 Бетурст вулиці,
Торонто 2 Б, Онтаріо
Тел.: ЕМ 3-3994**

**ОЩАДЖЕННЯ – важливий засіб виховування молодого
покоління**

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТІЙНО В

**ФЕДЕРАЛЬНИЙ
КРЕДИТОВИЙ КООПЕРАТИВІ**

„САМОПОМІЧ“

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

Н Umboldt 9-0520

4½% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

**“КОЖНА СУМА ВКЛАДУ ВРАЗ З УСІМА ФОНДАМИ
МАЄ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”.**